

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 31. april, 2008.

TEMA BROJA Upravljanje otpadom i standardi EU

INTERVJU
Igor Furdik,
ambasador
Republike
Slovačke

ANALIZA

Zašto se zvaničnici EU
miješaju u crnogorska
politička zbivanja

PROGRAM

Nacrt Nacionalnog programa integracija (NPI) Crne Gore u EU do 2012. godine, usvojen početkom aprila, predstavlja jedan od najsistematičnijih dokumenta koji je izao iz Vlade u posljednjih 18 godina i timu autora, na čelu sa **Gordanom Đurovićem**, treba dati priznanje.

Dodata vrednost ovoga dokumenta je utisak da daje prilično realan prikaz crnogorske zbilje. Tako je Vlada priznala da je prošle godine inflacija bila 8%, a da je cijena struje viša za 30%, iako su nas zvaničnici do prije nekoliko mjeseci ubjedivali da je riječ o upola manjim procentima.

Vlada je priznala i da je odgovorna sa stanju saobraćajne infrastrukture jer je za njeno održavanje i rekonstrukciju godišnje izdvajala do 8 miliona eura, iako je trebala oko 40.

Međutim, ono što brine je dio planova koji se naslućuje iz dokumenta koji, slučajno ili ne, više otkriva nego što pokriva namjere izvršne vlasti (što, samo po sebi, nije mana).

Tako se može zaključiti da Vlada tek 2010. godine namjerava ozbiljnije ući u obračun sa korupcijom i kriminalom, da je pranje novca mnogo ne tišti jer je više stavki posvetila posudama pod parom i liftovima nego planu za suzbijanje te pojave...

Upravo je predsjednik Evropske komisije **Jose Manuel Barroso** prije nekoliko dana vlastima u Podgorici poručio da treba da "udvostruče" napore u borbi protiv korupcije i kriminala.

Vlada se ne mora previše opterećivati pisanjem programa, pogotovo ne onih koji nemaju snagu zakona, iako će svaki evropski birokrata pohvaliti to što su namjere stavljene na papir. Brisel je tu da crta planove. Na vlasti je da ih sproveđe u djelo, pogotovo one o korupciji i kriminalu.

V.Z.

EVROPSKA KOMISIJA POZVALA DRŽAVE ČLANICE EU DA POŠTUJU SPORAZUM O VIZnim OLAKŠICAMA

Ambasade da lakše izdaju vize

Evropska komisija (EK) i predstavnici Slovenije, koja predsjedava Evropskom unijom (EU), pozvali su prošle sedmice u Luksemburgu članice EU da dosljedno sprovode sporazume o viznim olakšicama za države zapadnog Balkana.

Riječ je o opomeni članicama EU jer se sporazumi, koji su počeli da važe od 1. januara 2008. godine, još ne primjenjuju dobro i još uvek je teško doći u Evropu, objasnili su zvaničnici razloge svoje inicijative u EK.

"Postoje određeni birokratski problemi i kašnjenja, a željeli bismo da to bude ostvareno glatko", dodali su diplomatski izvori.

Državama članicama pismeno su se tim povodom obratili komesar za saobraćaj **Jacques Barrot**, koji privremeno zamjenjuje komesara za pravosude **Franca Frattinija**, i u ime slovenačkog ministarstva unutrašnjih poslova **Dragutin Mate**.

Iako su prema sporazumima pojednostavljeni postupci dobijanja viza za veliki broj kategorija stanovništva, procjena je da čak i do 80% građana Srbije, Makedonije, BiH, Albanije i Crne Gore muku muče sa birokratijom u ambasadama.

U inicijativi zvaničnika EK potencirana je Srbija čiji su građani pod svojevrsnim embargom pojedinih ambasada, članica EU, nakon demonstracija i napada na nekoliko diplomatskih predstavnika u Beogradu koje su uslijedile poslije mitinga protiv nezavisnosti Kosova.

I crnogorski državljanini izgleda da ne dolaze tako lako do Schengen viza što je izšlo na vidjelo nakon afere sa italijanskim ambasadom koja je do sada bila daleko najliberalnija prema Crnogorcima koji su putovali vani. Ta ambasada javno je oglasila da izdaju Schengen samo za ulazak u Italiju, Francusku i Maltu i da građani koji putuju na teritorije drugih država zbog toga mogu biti sankcionisani.

I sam ambasador **Gabriele Meucci** priznao je da ga razne grupe, poput Unije poslodavaca, turističkih agencija, asocijacija novinara kritikuju zato što je

počeo da ne izdaje vize ljudima koji krše Schengenska pravila, a procedura izдавanja znatno duže traje zbog provjera.

Poslodavačko udruženje Montenegro biznis alijansa (MBA) zatražila je prošle sedmice hitno ukidanje viza za sve poslovne ljudi u Crnoj Gori i kritikovala to što se, kako tvrde, izdaju selektivno.

U MBA insistiraju da sve ambasade u Crnoj Gori olakšaju poslovnim ljudima, studentima i građanima dobijanje viza do njihovog konačnog ukidanja.

Oni su poručili da, čak i kada bi svi poslovni ljudi emigrirali iz Crne Gore u bilo koju evropsku zemlju, to za te države ne bi bio nikakav problem.

"Riječ je o malom broju osoba koje putuju, prema našim procjenama oko deset hiljada", naveli su iz MBA.

Savjet ministara EU trebalo bi krajem aprila da usvoji "mapu puta" u kojoj će za svaku državu zapadnog Balkana pojedinačno navesti što je neophodno da uradi kako bi ukinula vize za putovanja u EU i u crnogorskoj Vladi očekuju da bi se to moglo dogoditi početkom sljedeće godine.

V.Z.

POGLEĐAĆE IZ EVROPE

Zbogom Balkanu, dobrodošlica Jadranskom poluostrvu

Administrativni sistemi su smogli snage za preobražaj. Time nijesu svi problemi riješeni, počevši od sprovodenja zakona i međunarodnih obaveza do poštovanja manjinskih prava. Kriminal je, takođe, problem, posebno u Albaniji i Crnoj Gori.

Pitanje je kako ubrzati proces i kako zaštiti ove države od uticaja susjednog centralnog Balkana?

Prije svega, EU bi trebala da odredi datume očekivanog pristupanja zemalja jadranskog regiona: 2010. za Hrvatsku, 2011. za Albaniju i 2012. za Makedoniju, pod uslovom da do tada u potpunosti primijene *acquis communautaire*.

Takva politika "obratne uslovljenosti" trebalo bi da predstavlja neophodan podsticaj za reformske procese u ovim zemljama, između ostalog i time što bi ublažila strahove da je EU trenutno previše zauzeta sopstvenim "apsorpcionim kapacitetima".

Drugo, EU bi morala omogućiti ovim državama da učestvuju u unutrašnjem radu EU na koliko god je moguće načina. Tim putem "proširenja bez institucija" bi ove zemlje mogle stići iskustva u radu jednog broja evropskih agencija.

Najzad, EU mora naći načina da osnaži regionalnu saradnju sa jadranskim regionom. Do sada je EU imala za cilj saradnju sa svim zemljama regiona, što je imalo za posljedicu da je trgovina među državama regiona manja od obima trgovine sa EU. Bolji regionalni odnosi neće promijeniti dinamiku na prostoru centralnog Balkana, što je signal da bi EU trebala da posveti više pažnje državama jadranskog poluostrva.

EU je već na centralni Balkan potrošila milijarde eura, upotrijebila gotovo polovinu svojih raspoloživih vojnih snaga i za uzvrat dobila bijedne

rezultate. Problemi se roje od potpunog odsustva ekonomskog rasta, sveprisutne korupcije i visoke nezapošljenosti do obnovljenih etničkih tenzija, nesaradnje sa tribunalom u Hagu i opšteg razočarenja u proces evropskih integracija.

U cilju organizovanja odnosa sa ova dva regiona, trebalo bi podijeliti i Direktorat za proširenje u Evropskoj komisiji. Sa jedne strane, postojao bi Generalni direktorat za integracije, koji bi se bavio Hrvatskom, Makedonijom, Crnom Gorom i Albanijom, razvijajući novu integracionu strategiju i okupljujući trenutno zapošljene u Evropskoj komisiji. Sa druge strane bi ostao Direktorat za proširenje čiji bi domen bili centralni Balkan, Turska, Ukrajina itd. i čiji bi zadatak bio da osmisli izmijenjenu, politički zasnovanu "strategiju proširenja".

Neki analitičari tvrde da nema razloga mijenjati politiku EU. Hrvatska, Albanija, Makedonija i Crna Gora su uspješno na putu. Na centralnom Balkanu, milijarde eura možda nijesu proizvele rezultate, ali su svakako spriječile eksploziju sukoba.

Osim toga, rekli bi neki, čemu žurba? To što regionu može trebati još decenija da se primakne EU je mala cijena u odnosu na ono što dobijamo – usvajanje evropskih normi i vrijednosti, poput saradnje sa Haškim tribunalom, koje leže u samoj osnovi EU. Napredak koji je postignut u jadranskom regionu, međutim, ne smijemo uzeti zdravo za gotovo, dok se stvari uvijek mogu pogoršati na centralnom Balkanu. Potreban je novi pristup da bi oba regiona glatko krenula naprijed.

Autor je viši saradnik na razvoju politika u Evropskom savjetu za spojne odnose

Piše: Daniel Korski

Politika Evropske unije prema zapadnom Balkanu prošla je uspone i padove od 2001. godine. Uspjesi su postignuti u Hrvatskoj, Crnoj Gori, Albaniji i Makedoniji – iako problemi ostaju – dok je na Kosovu, u Srbiji i Bosni i Hercegovini u posljednjih deset godina EU samo uspjela da se dovede u čorsokak. Evropska komisija je pri kraju manda- ta i teško da će promijeniti pristup. Zato će naredni sastav Komisije morati pažljivije da se pozabavi ovim regionom.

Novi pristup mora uzeti u obzir postojanje "dva Balkana". Jedan je "Jadransko poluostrvo" (Hrvatska, Albania, Crna Gora i Makedonija) gdje su vidljive promjene na bolje i gdje trenutna politika proširenja, uz male izmjene, ima dobre izglede da uspije.

Drugi je "centralni Balkan" (Srbija, Kosovo i Bosna i Hercegovina), gdje teritorijalni i etno-politički problemi ostaju imuni na sve politike stabilizacije, pridruživanja, vojnih i civilnih misija i kvazi-protektorata.

Novo ime, naravno, neće samo po sebi ništa riješiti. "Zapadni Balkan", izraz skovan početkom devedesetih za isti region je već prestao biti koristan. Promjena imena je prvi konceptualni korak ka novom pristupu. Nakon toga dolaze druge, radikalnije mjere.

Najprije o Jadranskom poluostrvu. U Hrvatskoj, Albaniji i Makedoniji postignut je značajan napredak.

DRŽAVNE I LOKALNE VLASTI IMAĆE PUNE RUKE POSLA AKO MISLE DA UPRAVLJANJE OTPADOM PRILAGODE PRAVILIMA EU

Piše: Danilo Mihajlović

Prije nekolikog godina vlasti Engleskog gradića Hinkli kaznile su mještanina **Endi Terna** sa 50 funti zato što je "lično smeće" bacio u javne kante.

Obrazlažući presudu, sudija je tada kazao da se kućno smeće ne smije bacati u javne kante, već u one koje se nalaze ispred stambenih zgrada čije pražnjenje plaćaju stanari.

Nekoliko godina ranije, pilot projekat tadašnjeg gradonačelnika Podgorice **Mihaila Burića** završio se neslavno – paljenjem plastičnih kontejnera predviđenih za odlaganje papira.

Danas radnici komunalnih službi u Podgorici smišljaju kako da doskoče kradljivcima koji godišnje odnesu oko 1.500 točkića sa kontejnera za odlaganje smeća, dok predstavnici crnogorske Vlade najavljaju pravu revoluciju u dijelu upravljanja otpadom, sa posebnim osvrtom na "razvijanje javne svesti".

Upravljanje otpadom zauzima značajan dio u evropskom zakonodavstvu koji tretira pitanja ekologije za koji se procjenjuje da čini 60 do 80% direktiva, uredbi i

Dok Vlada i opštine razmišljaju o smeću, kese lete a kontejneri gore

ostalih pravnih dokumenata Unije koje je u procesu pridruživanja potrebno prenijeti u nacionalno zakonodavstvo i primijeniti.

Deklarativnog zalaganja za taj posao u Crnoj Gori nije falilo, ali kese po ulicama, prave mini deponije pored nekih preduzeća, medicinski otpad na obalama riječica, neprijatni i nepodnošljivi mirisi na svakom koraku... dovoljno govore o tome koliko su vlasti uradile u prethodnom periodu.

Crnogorska Vlada prije četiri godine usvojila je nacionalnu politiku upravljanja otpadom, a 2005. godine i Strateški master plan i Zakon o upravljanju otpadom čija

je primjena odložena za novembar tekuće godine.

Sredinom februara 2008. godine, a na osnovu zakonske obaveze, predstavnici izvršne vlasti usvojili su i Plan upravljanja otpadom koji predstavlja pregled aktivnosti koje treba realizovati za petogodišnji period sa subjektima koji su odgovorni za njihovu realizaciju.

Među kratkoročnim prioritetima, čiji je završetak planiran do kraja 2009. godine, osim izgradnje još šest regionalnih sanitarnih deponija, planirano je i formiranje isto toliko međuopštinskih preduzeća koja će upravljati njima.

MILIJARDA EURA U SLJEDEĆIH 25 GODINA

Predstavnici Misije Evropske investicione banke (EIB) i Ministarstva turizma ocijenili su da je vrijednost projekata iz oblasti upravljanja otpadom i otpadnim vodama u Crnoj Gori oko 700 miliona eura i da je planirano da se ta sredstva obezbijede u narednih 25 godina.

Predstavnik EIB-a **Merien Hojnik** ocijenila je da treba uraditi reviziju strateškog Master plana "jer su mnoge stvari promijenjene".

"Postoji sanitarni otpad u Podgorici, a i druge opštine razmišljaju na tu temu. Željeli bismo da to detaljnije ispitamo i nademo rješenja sa kojima će lokalne uprave biti zadovoljne, i koja će ispuniti zahtjeve Vlade – da budu ekonomski, finansijski, ekološki i tehnički ispravna", kazala je Hojnik.

Stanković je precizirao da će za realizaciju Strateškog master plana za otpadne vode za primorje i opštinu Cetinje trebati obezbijediti oko 280 miliona, isto toliko za centralni i sjeverni dio, dok oko 120 miliona treba za Master plan upravljanja otpadom.

"To ukupno iznosi oko 700 miliona. Osim toga, za dugoročno rješenje vodosnabdijevanja primorja, regionalni vodovod i sanaciju distributivnih mreža, potrebno je najmanje 140 miliona. Uz pomenuta sredstva... dolazimo do cifre od skoro milijardu eura, koju trebamo obezbijediti u narednih 25 godina", kazao je Stanković.

Trenutno se građani prve ekološke države u svijetu mogu dići jednom sanitarnom deponijom u Podgorici.

U Vladi, kao ciljeve budućih projekata, navode smanjenje uticaja otpada na zdravlje i životnu sredinu, zaštitu prirodnih resursa, te saniranje negativnih efekata iz ranijeg perioda.

Novi sistem, prema vladinom obrazloženju, podrazumijeva i proširenje postojećeg područja prikupljanja otpada i transporta otpada sa mogućnošću recikliranja, osnivanje mreže reciklažnih dvorišta kako bi se olakšalo prikupljanje materijala, izgradnja pretovarnih stanica, stvaranje uslova za kompostiranje zelenog (organskog) otpada i izgradnju postrojenja za recikliranje građevinskog otpada i šuta.

Predviđeno je i da proizvođači otpada koji godišnje proizvodu više od 40 tona neopasnog ili više od 200 kilograma opasnog otpada moraju imati svoj plan upravljanja otpadom.

Siniša Stanković

Lokalni planovi upravljanja otpadom "padaju na leđa" opština koje imaju obavezu organizovanja selektivnog sakupljanja, odlaganja otpada na sanitarnim deponijama i njegovog sveukupnog tretiranja prema standardima razvijenih evropskih zemaljama.

U Vladi navode da su svjesni

prevelikih obaveza koje se nameću lokalnim upravama, od kojih najveći broj do sada nije uradio ništa na zadovoljenju tih standarda.

Pomoćnik ministra za turizam i zaštitu životne sredine **Siniša Stanković** kaže da je realno očekivati da će do kraja prve polovine sljedeće godine imati regionalne sanitarne deponije za opštine crnogorskog primorja, a, moguće sa produžetkom od dva ili tri mjeseca, i za opštine centralnog i sjevernog dijela države.

"Uvjereni da na nivou lokalnih samopurava postoji niz ograničenja, u dijelu kadrovskih kapaciteta i materijalnih stredstava, Vlada je, u okviru kapitalnog ovgodišnjeg budžeta, opredijelila sredstva za izradu studija izvodljivosti, elaborata za procjenu uticaja na životnu sredinu i glavnih projekata za izgradnju regionalnih sanitarnih deponija koje će se graditi u opštinama Bar, Kotor, Bijelo Polje i Pljevlja", rekao je Stanković za *Evropski puls*.

On je istakao da je za izradu potrebne dokumentacije za opštinu Nikšić sredstva, putem donacije, obezbijedila Vlada Španije, te da "jedna španska firma već radi na

IRSKI PRIMJER ZA PLASTIČNE KESE

Ministarstvo turizma i Kancelarija Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) pokrenuli su inicijativu za rješavanje problema plastičnog otpada u Crnoj Gori i konačnog eliminisanja plastičnih kesa iz upotrebe.

Savjetnik u Ministarstvu, **Igor Jovanović** objasnio je da se u Crnoj Gori plastične kese još nemilosrdno troše, iako ih se sve zemlje svijeta oslobođaju.

"Crna Gora će zato ispoštovati zahtjeve EU po pitanju zabrane upotrebe plastičnih kesa i Ministarstvo će uskoro sprovesti mehanizme za smanjenje i njihovu potpunu eliminaciju – od poreskih opterećenja do zakonske zabrane", kazao je Jovanović.

Šefica sektora UNDP za ekonomiju i zaštitu životne sredine dr **Milica Begović-Radojević** navela je da se plastične kese obično koriste tek nekoliko sati, a da je oko hiljadu godina potrebno za njihovo razlaganje.

"Njihova proizvodnja doprinosi zagađenju vazduha. Manje od 6% plastičnih kesa se na globalnom nivou reciklira... Čak milijarda morskih ptica i sisara umire godišnje zbog gutanja plastičnih kesa, a procjenjuje se da ih se širom svijeta potroši od 500 milijardi do bilion godišnje", rekla je ona.

Begović-Radojević je kao primjer navela da je u Irskoj uvodenje poreza od 15 centi po plastičnoj kesi prve godine rezultiralo zaradom od 11 miliona eura, koje su iskorišćene za primjenu zakonodavstva u oblasti životne sredine.

realizaciji tih dokumenata".

"Opština Berane završila je Studiju izvodljivosti o svom trošku, a Vlada će kasnije materijalno pomoći izradu glavnog projekta. Zato i očekujem da ćemo do kraja godine raspisati tender za izgradnju regionalnih sanitarnih deponija na tim lokacijama", dodao je Stanković.

Vlada procjenjuje da će za cijelovitu primjenu Strateškog master plana, odnosno za organizaciju sistema upravljanja otpadom u skladu sa direktivama Evropske unije, biti potrebno između 110 i 120 miliona eura.

Na pitanje što su opštine same do sada uradile sa selektivnim odlaganjem otpada, Stanković je odgovorio da je i u tom slučaju pomogla Vlada.

"Vlada je finansirala nabavku kontejnera za odlaganje posebnih vrsta otpada. Određena je njihova količina za svaku od opština. Sve lokalne uprave odredile su područja na kojima će početi sa selektivnim prikupljanjem otpada, a koje bi se kasnije proširilo i na druge zone. Time će se, narančno, uporedo povećati i broj artikala i sekundarnih sirovina koje će se prikupljati na taj način", kazao je Stanković.

Do kraja 2009. planirano je donošenje propisa u skladu sa

Direktivom o ambalaži i ambalažnom otpadu (94/62/EZ), sa ciljem sprječavanja ili smanjivanja bilo kakvog uticaja tog otpada na životnu sredinu.

Utvrdjuje se i minimum standarda za pakovanje materijala i ciljeva prerade i reciklaže ambalažnog otpada.

"Osnovni zahtjevi u pogledu sastava i mogućnosti ponovnog korišćenja ambalaže propisuju da pakovanje mora biti minimalne

vrijednosti i težine, a da se može održati potreban nivo bezbjednosti, higijene i prihvatljivosti za potrošača. Sadržaj opasnih supstanci u materijalu od kojeg je ambalaža napravljena mora biti sveden na najmanju mjeru, a nivo teških metala ne smije da prelazi određenu vrijednost. Ambalaža mora biti pogodna za ponovno korišćenje ili recikliranje", navodi se u Nacionalnom programu integracija (NPI) uz naznaku koje se stavke iz direktiva moraju ugraditi u nacionalno zakonodavstvo.

U istom tekstu piše i da će, u sklopu finansijskih potreba za navedene projekte, u 2008. i 2009. godini iz budžeta biti izdvojeno nešto više od 9 miliona eura, lokalne samouprave će obezbijediti oko 17, a strana podrška se očekuje u iznosu od oko 28 miliona eura.

Crna Gora je prije nekoliko dana proslavila 22. April – Dan planete Zemlje. Trenutno samo 15% njenih stanovnika plaća račune za odvoz smeća.

CURI NA SVE STRANE

U Izvještaj o stanju životne sredine u Crnoj Gori, koju su uradili stručnjaci Ekonomskog komisije Ujedinjenih nacija za Evropu (UNECE), navodi se da se voda pretjerano koristi u poređenju sa raspoloživim resursima, te da u sistemu snabdijevanja ima akutnih problema, uključujući i nedostatak vode u ljetnjem periodu.

"Otpadne vode se ispuštaju bez prethodnog tretmana, što predstavlja ozbiljan problem na primorju, gdje se netretirana voda ispušta u more. Ispuštanja otpadnih voda u vodenim tijelima je ozbiljan problem i problem koji se previđa. U primorskoj regiji, samo 56% stanovništva priključeno je na kanalizacionu mrežu... Crna Gora ima samo dva postrojenja za tretman otpadnih voda od kojih funkcioniše samo ono u Podgorici. Na drugim mjestima u državi, opštine ispuštaju svoje otpadne vode bilo u potoke i rijeke ili ih infiltriraju u tlo kroz septičke jame", piše u Izvještaju.

ZAŠTO SE ZVANIČNICI EU MIJEŠAJU U CRNOGORSKA POLITIČKA ZBIVANJA

Piše: Nedeljko Rudović

Samo četiri dana pred predsjedničke izbore 6. aprila najviši zvaničnici Evropske unije u Briselu su tapšali po ramenu premijera **Mila Đukanovića**, ocjenjujući da je "Crna Gora na pravom putu" i da "ubrzano ide ka Evropskoj uniji". Prije toga su predstavnici Evropske komisije (EK) hvalili Đukanovićeve ministre, uzgred pominjući da su pred, doskora najmlađom, državom na svijetu važni izazovi poput sasijecanja organizovanog kriminala i

Od pitanja da li EU u liku svog političkog reprezenta drži stranu DPS-u, mnogo je teže pitanje zbog čega to radi. Nezvanične informacije govore da je glavni razlog Kosovo

korupcije, te podizanja kadrovske kaptiteta državne uprave.

Ipak, takvih teza, koje su do sada bile akcentovane u svakom Izvještaju EK o napretku Crne Gore na putu ka EU, nije bilo u istom obimu tokom predizborne kampanje, što sve, uz nesvakidašnje divljenje briselskih zvaničnika crnogorskom vodi, može da ide u prilog stavovima da je crnogorska vlast tako otporna na udare opozicije i zbog toga što ima podršku Brisela i Vašingtona.

Pitanje da li se Brisel umiješao u crnogorska politička zbivanja držeći stranu vladajućoj DPS-SDP koaliciji ima dva odgovora – prvi da nije jer se Đukanović u svojstvu premijera, u sklopu svojih redovnih obaveza, sreća 2. aprila u Briselu sa visokim predstavnikom EU **Javierom Solanom**. Drugi, koji je nesporan za svakog ko pažljivo prati politiku i

Korupcija u drugom planu

zna za sve suptilne korake u toj složenoj igri, je da je Solana suštinski snažno podržao DPS, s tim što je teško utvrditi da li je baš presudno doprinio pobjedi predsjedničkog kandidata DPS-a **Filipa Vučanovića** u prvom krugu.

"Đukanović je značajan lider u regionu i nije prvi put da ima odgovornost. Nadamo se da će i u novoj staroj ulozi nastaviti da bude konstruktivan partner u regionu. Ovo je važan trenutak za stabilnost Balkana i zahtijeva napor od svih nas. Zato su potrebni ljudi koji su odgovorni i uticajni", bile su riječi Javiera Solane, nekadašnjeg žestokog Đukanovićevog oponenta.

On je, prije toga, odnose Crne Gore i EU nazvao veoma dobrim, dodajući da se Privremeni sporazum Crne Gore i EU "primjenjuje perfektno". "Za sada je sve pozitivno, nadamo se da će i reforme koje predstoje biti sprovedene dobrim tempom, kao i do sada".

Od pitanja da li EU u liku svog poli-

tičkog reprezenta drži stranu DPS-u, mnogo je teže pitanje zbog čega to radi. Nezvanične informacije govore da je glavni razlog Kosovo

korupcije, te podizanja kadrovske kaptiteta državne uprave.

Ipak, takvih teza, koje su do sada bile akcentovane u svakom Izvještaju EK o napretku Crne Gore na putu ka EU, nije bilo u istom obimu tokom predizborne kampanje, što sve, uz nesvakidašnje divljenje briselskih zvaničnika crnogorskom vodi, može da ide u prilog stavovima da je crnogorska vlast tako otporna na udare opozicije i zbog toga što ima podršku Brisela i Vašingtona.

Pitanje da li se Brisel umiješao u crnogorska politička zbivanja držeći stranu vladajućoj DPS-SDP koaliciji ima dva odgovora – prvi da nije jer se Đukanović u svojstvu premijera, u sklopu svojih redovnih obaveza, sreća 2. aprila u Briselu sa visokim predstavnikom EU **Javierom Solanom**. Drugi, koji je nesporan za svakog ko pažljivo prati politiku i

faktičko stanje – nezavisnost Kosova. To je, najvjeroatnije, najvažniji motiv moćnih političkih pragmatika koje vjerovatno ne zanima toliko što se dešava u zemlji koju vodi Đukanović. O vladavini prava, obračunu sa korupcijom, nepotizmom, kumovskim i rodačkim vezama govore ambasadori nekih zemalja EU, ali je očigledno da u ovom momentu Brisel i, naravno, Vašington, imaju druge prioritete.

Crnogorski eurofili skloni opoziciji kritičkoj misli sada se nalaze pred ozbiljnom dilemom – da li je baš sigurno da će crnogorska vlast biti pod sve većim pritiskom EU da istinski sprovodi reforme i uspostavlja pravnu državu kako se bude više približavala potencijalnom članstvu u Uniji. Vjerovatno će joj predstavnici EK stalno disati za vratom i postavljati nezgodna pitanja, ali EK je samo izvršno tijelo EU koje mora da se povuče pred mogućim političkim kompromisima viših instanci koje trenutno reprezentuje "katalonski unionista", kako su iz Đukanovićeve partije nazivali Solanu uoči referendumu 2006.

I dok dio crnogorskih intelektualaca smatra da u Crnoj Gori teško može doći do promjene vlasti dok za Brisel i Vašington Đukanović ne prestane da bude garant stabilnosti, profesor **Milan Popović** ima još ošttrijsi pristup.

"Postoji sramna alijansa između briselskih i lokalnih oligarha. Solana prima premijera i kaže kako je on vrhunski, odličan i najbolji... Koristio je superlativne za premijera zemlje u kojoj je došlo do povrede prava glasa, tako što se javno podržavala kandidatura za predsjednika, i u kojoj je bilo optužbi za kupovinu ličnih karata", bio je kategoričan Popović u jednoj debati nakon predsjedničkih izbora.

Između ostalog, postavio je pitanje "kako EK može da kritikuje korupciju i organizovani kriminal, a da za iste ljudi koji su glavni izvor problema organizuje promotivne audijencije i pruža im političku podršku".

Odgovor zna Solana koji očito više nema vremena, kao uoči referendumu, da troši vrijeme na razgovore sa opozicionim čelnicima.

foto VJESTI

Đukanović i Solana

AMBASADOR REPUBLIKE SLOVAČKE IGOR FURDIK

Važno je stvoriti društveni ambijent za obračun sa korupcijom i kriminalom

Ambasador Republike Slovačke u Crnoj Gori, na nerezidencijalnoj osnovi, **Igor Furdik** kazao je da je stvaranje društvene klime za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao prepreke na putu ka EU, bitna stvar za hvatanje u koštač i borbu protiv tih problema.

Upitan što savjetuje vlastima u Podgorici da urade u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, s obzirom da Brisel u kontinuitetu ukazuje na taj problem Crne Gore, Furdik je, u intervjuu za *Evropski puls* rekao:

"Tu nema jedinstvenog recepta. U Slovačkoj smo svojevremeno odlučili da osnujemo specijalne sudove koji će se baviti, da kažem, teškim pitanjima u prevazilaženju problema kriminala, organizovanog kriminala i korupcije. Sada se već razmišlja o ukidanju tih sudova jer smo došli u poziciju da ta pitanja mogu rješavati i redovni sudovi. Bitna stvar je da se u društvu stvari atmosfera za borbu protiv korupcije i kriminala. Jednostavno, da se ljudi ne plaše nekih stvari, da omoguće svim organima da se bave onim čime treba da se bave, da nadležni organi obezbijede dokaze jer se ta pitanja rješavaju na sudu. Takvu atmosferu je teško stvoriti i to je dugotrajan proces".

On je dodao da je činjenica da neka pitanja u društвima koja nisu brojno velika, kao što je Crna Gora ili Slovačka, nije jednostavno riješiti "jer se jednostavno svi poznaju".

"Ali, i u takvim situacijama može se uspješno boriti protiv

Igor Furdik

korupcije i kriminala", naglasio je Furdik.

- **Jačanje administrativnih kapaciteta jedan je, takođe, od glavnih izazova Crne Gore na putu ka EU. Pretpostavljam da je i Slovačka morala ojačati svoje administrativne kapacitete u procesu pridruživanja. Kako ste riješili to pitanje? Što predlažete Crnoj Gori?**

Izlazeći iz prošlog sistema misili smo da birokratija, u dobrom smislu te riječi, neće postojati. Istina je obrnuta i to iz jednostavnog razloga – ako ćete da funkcionišu stvari morate imati dobro vođenu državu, a to pretpostavlja da imate administraciju ili pozitivnu birokratiju koja se razumije u stvari.

Vama je potrebno da prihvate svoje evropsko zakonodavstvo, a to je dugotrajan posao. Postoji nešto što se zove "stvaranje na putu". To je bio taj naš pristup jačanju adminis-

tracije – stvarali smo administraciju i kapacitete idući prema EU.

Nama je vrlo intenzivna faza pregovora sa EU trajala šest godina, od 1998. do 2004. godine. Ministarstva su bila primorana da nađu nekoga ko je sposoban da se bavi tim poslom i od toga je počeo da se stvara lanac zahtjeva prema školstvu, obrazovanju...

Kod vas i sada postoje ljudi spremni da rade taj posao. Crna Gora je potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i za ispunjavanje obaveza su vam potrebnii uglavnom mladi ljudi, uz one iskusne. Ne znam koliko će u vašem slučaju trajati proces intenzivnih pregovora, možda četiri, možda šest godina... Sigurno ćete za to vrijeme stvoriti bazu ljudi koji su vam potrebni.

- **Gdje vidite mogućnost konkretnje saradnje i pomoći Slovačke Crnoj Gori na njenom putu evropskih integracija?**

Naša ponuda svake vrste pomoći i konsultacija vezano za evropske integracije je na stolu. Mi smo to nekoliko puta ponovili.

Na vašoj državi je da odluči ko će biti njen savjetnik na putu ka EU – ako budete odlučili da to bude Slovačka, mi smo spremni da vam pomognemo.

Naši stručnjaci za odbranu i bezbjednost, a u tim pitanjima imamo iskustva, već su dolazili kod vas.

Takođe, jedna vrlo konkretna stvar. Ponudili smo vašem Ministarstvu inostranih poslova mogućnost da mlade diplome sta-

žiraju u našem Ministarstvu. Takvu vrstu pomoći mi koristimo sa našem partnerima iz EU i SAD.

- **Da li ste dobili odgovor od crnogorskog MIP-a?**

Za sada ne. Vaši su našu ponudu shvatili vrlo ozbiljno. Vjerovatno postoje određena pitanja vezana za kapacitete. Jednostavno, nedostajaće vam taj čovjek koji bude stažirao u Slovačkoj.

- **Prema posljednjim istraživanjima javnog mnjenja ispod 30% građana Crne Gore podržava ulazak u NATO. Kako je taj proces tekao u Vašoj državi? Da li je imao podršku građana?**

Pitanja ulaska u NATO, posebno u našim državama, predstavljalo je osjetljivu stvar zbog pitanja vezanog za nekadašnji Varšavski pakt.

U glavama ljudi postoji analogija između vojno političkih struktura. Ljudi nijesu vidjeli neku srećnu okolnost u tome što je to predstavljalo ulazak iz jednog u drugi savez.

Kada smo rješavali pitanja ulaska u NATO pravila su se istraživanja javnog mnjenja. Ispostavilo se da ljudi u različitim državama različito vide koji je to glavni razlog zašto ta

Bratislava

država treba da postane članica NATO saveza. U velikom broju bivših država socijalističkog bloka na prvom mjestu bila je bojazan od Sovjetskog saveza / Rusije. U Slovačkoj to nije bilo bitno. Za naše ljude, to je bio ulazak u društveno politički sistem formiran na drugim vrijednosnim kriterijumima od sistema u koji smo bili prije toga.

Ali, često je i kod nas podrška

ulasku u NATO savezu ispod 50%.

Taj procenat podrške može se podići, mada je to zaista težak proces. Pitanje je kako se država postavi prema tom pitanju, kako ljudima objasniti što je NATO.

- **Da li i na koji način pitanje Kosova može uticati na evropske integracije zapadnog Balkana?**

Ne postoji jedinstvena politika u EU o pitanju priznavanja Kosova. EU je zaključila da sve države, što je u suštini u skladu sa međunarodnim pravom, same odluče da li će priznati Kosovo ili ne. Slovačka je odlučila da, za sada, nećemo priznati nezavisnost Kosova.

Činjenica je da je ovo pitanje koje utiče na situaciju u regionu. Međutim, već sada imate puno pitanja u procesu evropskih integracija koja treba rješavati prije toga kakav će biti stav neke države o tome da li ili ne priznati nezavisnost Kosova.

Dakle, u ovoj fazi integracija država zapadnog Balkana pitanje Kosova nije glavna stvar, iako će se u tom procesu u jednom trenutku postaviti pitanje odnosa sa susjednim državama.

V. ŽUGIĆ

NAKON PRIJEMA U EU POSTALI GIGANT U AUTO INDUSTRIJI

- **Skoro će četiri godine od prijema Slovačke u EU. Kolike su ekonomске i druge koristi Vaše države od članstva u EU?**

O dobitima od članstva u EU nije moguće govoriti samo kroz pojedinačne činjenice zbog složenosti ovog pitanja.

Što se tiče ekonomije i socijalne sfere tu je vrlo jednostavno objasniti stvari. Sada imamo stopu nezapošljenosti oko 9%, prije četiri godine bila je oko 16%. Pri tom, treba uzeti u obzir da sada mnogi naši mladi ljudi rade vani, u drugim članicama EU, sabiraju iskustva...

U Slovačkoj sada rade tri fabrike automobila (WV, Citroen, Kia). Kada smo ulazili u EU to je sve bilo u fazi planiranja. Ove godine imaćemo proizvodnju od oko 600,000 automobila, a kada budu u funkciji svi kapaciteti ona će dostići oko 1,000 000.

Bitno je i to što nam je omogućen pristup onim evropskim fondovima koji nam prije ulaska u EU nijesu bili dostupni. Do 2013. godine dobićemo iz fonda oko 11 milijardi eura. Sve ovo su činjenice.

Što se tiče političkog aspekta, to je nešto što se teško može izmjeriti. Naši političari počeli su sada govoriti da smo dio strukture koja odlučuje o vrlo ozbiljnim stvarima u Evropi i u svijetu.

Što radim na izborni dan

Piše: Brano Mandić

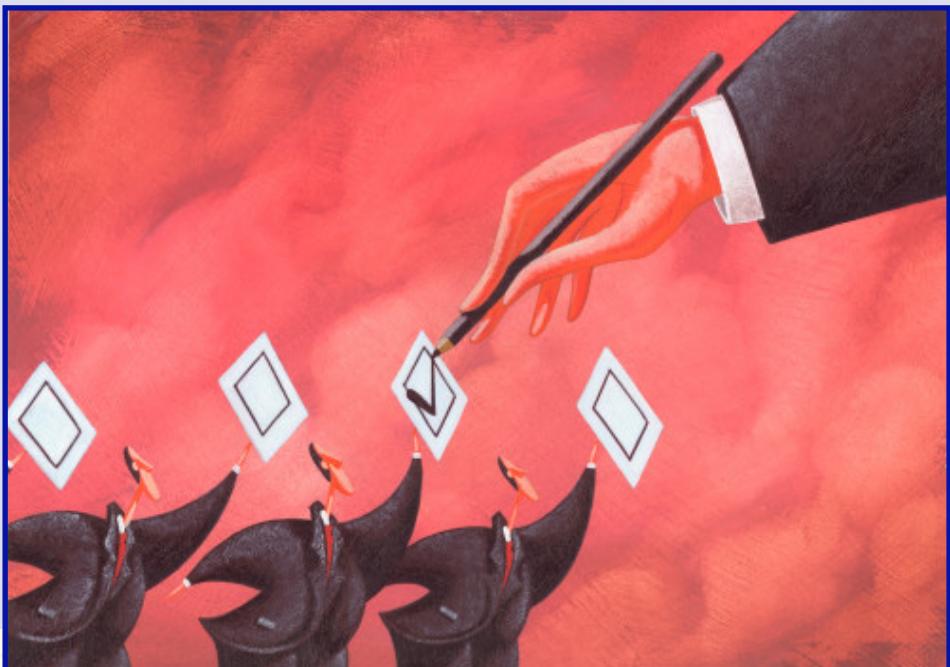
Stari dobri metod statističkog uzorka i ovog se puta pokazao punim pogotkom, mada su ljudi zbunjeno primili pitanje: kako se osjećate u glasačkoj kabini?

I to ne bilo kakvi ljudi – ciljna grupa našeg mini istraživanja bili su emancipovani prekomoračani i fakultetski uzvišeni došljaci što su se očekali za kakvu natprosječnu platu i svoje rane tridesete krckaju u gradu što ga zovemo centrom Crne Gore. Novinari, NVO aktivisti, profesori i ostala banda.

Ti slobodni, načitani pojedinci, izabrani nepogrešivim osjećajem istraživača, bili su uglavnom opoziciono nastrojeni ili blago ogrnuti gospodskim plaštovom povremene apstinencije.

Odreda su priznali da je glasanje za njih svojevrsna trauma i da suočeni sa listićem na kojem treba zaokružiti omiljenog kandidata doživljavaju blago suženje svijesti i skoro pa kvislinsku tremu.

Svi ispitnici su rekli da im se javio strah da ne zaokruže protivnika. Osim toga, priznali su, da nijedan/na nije propustio/la da pročita sitnim slovima ispisano

tički šik i mjera dobrog ukusa.

Nazad u nauku, postavimo sebi pitanje: ako su se obrazovani, mladošću blagosloveni pojedinci, požalili na frku pri svetom činu glasanja, što li se dešava u lobanji šezdesetogodišnjaka kojem je, recimo, porodica '91 godine morala da pobegne u Luksemburg. Ili, što se kuva pod pundom samohrane majke dvoje djece na dan izbora, kada u novčaniku ima nekoliko stotina eura, plus obavezu da na poslu bude politički korektna.

Član biračkog odbora koji cijepa veliku psihološku moć, s obzirom birača. Upravo on, tih nekoliko sekundi, vlada situacijom pod uslovom da ni po koju cijenu ne

upustvo na dnu stranice gdje kaže da se ne zaokružuju imena, nego brojke ispred.

Nije slučajno, zaključujemo, da politička PR struka insitira na parolama "zaokružite 1, 2, 3 ili 4". Kako je više od polovine glasača zaokružilo četiri, iskoristimo priliku da građanima Crne Gore čestitamo novog predsjednika, jer je to poli-

opoziciju. Da nesreća bude veća, to govore upravo opozicioni kandidati.

Strah kao jedno od omiljenih agregatnih stanja crnogorskog naroda kroz istoriju, u čitankama možda biva okidač za hrabru djela i odvažnost. U realnosti, strah izaziva samo fizičku blokadu potencijalnog glasača opozicije.

Dominaciju vlasti olicavaju makar dvije osobe na samom izbornom mjestu, recimo, nekoj osnovnoj školi u Beranama.

Pod broj jedan, osoba koja sprejom prska glasački kažiprst, posvećeni je pojedinac – neko iz Organizacije. Reprezent je državne brige za regularnost. Na samom početku, čovjek sa sprejom šalje poruku da si sumnjiv i da su oni tu da te kontrolišu.

Član biračkog odbora koji cijepa kupon sa glasačkog listića ima veliku psihološku moć, s obzirom da iz ruku uzima glasački listić birača. Upravo on, tih nekoliko sekundi, vlada situacijom pod uslovom da ni po koju cijenu ne želite da se zna za koga glasate.

Nije teško pretpostaviti da se pomenu im primjercima crnogorskog glasača u izbornoj kabini javlja makar za nijansu snažnija paranoja nego gorepomenutim lezilebovićima i vikend haššarima.

Kako i ne bi: makar tri kandidata 30 dana svakodnevno ubjeđuju javnost da se u Crnoj Gori ostaje bez posla, ako se glasa za

Sjetimo se djetinstva kada omiljenu igračku dajemo najboljem drugu na uvid ali "iz moje ruke".

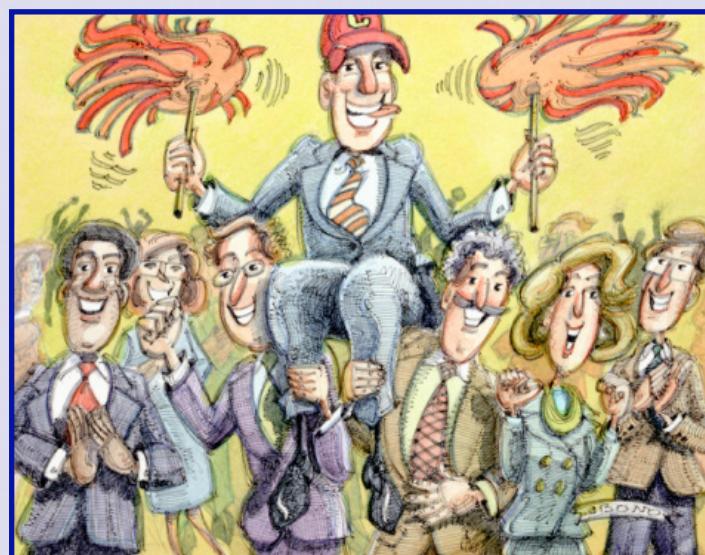
Ili, sjetimo se izbornih pravilnika koji preporučuju da se presavijeni listić ne daje ovlašćenom licu nego mu se pruža sa zadrškom, kao karta na ulasku u pozorište.

Ako vam na ulasku u Crnogorsko narodno pozorište čovjek na ulazu uzme kartu, normalno je da pomislite da sa njom nešto nije u redu.

Sve ovo mogu nekome biti nebitni detalji, ali takvi slobodno neka jezde u virtuelnom svijetu političkih parola, nesvjesni da se izbori odvijaju u tri dimenzije, u komunikaciji glasača sa jedne strane i njegove države sa druge strane stola, obično nedjeljom od 8 do 21 čas.

Zašto bi inače političari onako samouvjereno ubacivali svoje listice u kutije da se na izborima ne dešava jedna fina psihološka predstava sa tendencijom trilera.

Posmatrati ŠTO glasač radi jedini je način da se nekako dopre do njegovog dvadeset godina vlasti

da se dotjeraju. Toj tezi prilažemo pikantnu informaciju da se u Andrijevići desetak dana pred izbore odigrala predstava "Ajmo na seks", što je prvo pozorišno gostovanje u Lalićevom gradu od 1978. godine. "Ajmo na izbore" je možda bio logičniji naslov. Ovako je u

Nesmjenjiva vlast postala je osobeni znak i trademark Crne Gore. Ovdašnji glasač ne samo da nema iskustvo političke promjene, nego mu se kroz razne kolokvijalne forme takva politička zbilja sevira kao brend koji treba zemlju da učini prepoznatljivom u svijetu

Andrijevići seks, koga tradicionalna psihanaliza vidi kao maskirani uzrok ljudskog činjenja, za trenutak sam postao maskom jednog dubljeg arhetipa – politike.

U nedostatku sportskih uspjeha, izbori postaju jedini događaj kolektivnog nesvjesnog u Crnoj Gori. Kolektivno nesvjesno je u tradicionalnim sredinama po pravilu mazohistički nastrojeno

naklonjenog uma.

Što smo dakle vidjeli 6. aprila? Moglo se primijetiti da građani tradicionalno na izbore dolaze dotjerani i da dobra većina pripada socrealističkoj modi s početka osamdesetih.

Zašto se dotjerujemo pred izbore? To jeste priznanje samom činu glasanja i slanje poruke da ste ozbiljan pojedinac koji želi da odlučuje o svojoj sudbini. S druge bande, vrlo je, na žalost, moguće da su izbori rijetka prilika jednom broju ljudi da pokažu kako umiju

U tom domenu nesmjenjiva vlast postala je osobeni znak i trademark Crne Gore. Ovdašnji glasač ne samo da nema iskustvo političke promjene, nego mu se kroz razne kolokvijalne forme takva politička zbilja sevira kao brend koji treba zemlju da učini prepoznatljivom u svijetu.

U nedostatku sportskih uspjeha, izbori postaju jedini događaj kolektivnog nesvjesnog u Crnoj Gori. Kolektivno nesvjesno je u tradicionalnim sredinama po pravilu mazohistički nastrojeno. Sva nelagoda koju

osjetite na dan glasanja samo je veliko finale jedne vrhunski izrežirane traume pod motom: moj glas ionako ne može ništa da promjeni. Sada je potpuno izvjesno da se svaka sistemska promjena mora prvo desiti u Demokratskoj partiji socijalista. Ne postoji logičnije objašnjenje poslije izbornog rezultata u Budvi kod Zavale.

I jedna istinita priča za kraj, kao antipoenta i prilog psihološkom profilu crnogorskog glasača.

Moj stric je visoki funkcijer vlasti. Mene su uvjek doživljavali kao tranju i u porodici i na poslu. Inteligentan sam čovjek i vrlo dobro vidim da je država slabo uređena. Moj stric je, ipak, jedini način da se u narednim godinama, kada mi je

Nesmjenjiva vlast postala je osobeni znak i trademark Crne Gore. Ovdašnji glasač ne samo da nema iskustvo političke promjene, nego mu se kroz razne kolokvijalne forme takva politička zbilja sevira kao brend koji treba zemlju da učini prepoznatljivom u svijetu

najpotrebnije, približim onome što se zove normalan život. Za mene je normalan život da imam stan, automobil i žene. Moj stric, visoki funkcijer, može biti zahvalan žirant za stambeni kredit. Može mi pomoći oko auta. Mnoge će dame biti zainteresovane da čuju kako smo nas dvojica kao braća, uprkos razlici u godinama... Zato ću glasati za njegovu/našu partiju. Svi smo u Crnoj Gori rođaci. Volimo da idemo na saučešća i svadbe i razgovaramo o politici i biznisu. U tim neformalnim susretima, manje ili više uspješno plivamo i širimo mrežu potencijalno korisnih poznanika i prijatelja. Tu se dobijaju izbori, a ne u salonima. Vlast to, bez dileme, najbolje zna.

Vidi se to u očima glasača na izborni dan.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

KAKO U INSTITUCIJAMA EU GLEDaju NA EVROPSKU PERSPEKTIVU ZAPADNOG BALKANA I CRNE GORE

Piše: Petar Đukanović

Najave da će Crna Gora u skorije vrijeme aplicirati za članstvo u EU u najblažem smislu riječi predstavlja hrabru zamisao.

To je utisak stečen tokom studijske posjete grupe od 15 predstavnika civilnog društva i političkih partija iz Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Kosova i Crne Gore najznačajnijim institucijama Evropske unije, koji je organizovala Heinrich Boll Stiftung u okviru projekta "Izgradnja kapaciteta – zapadni Balkan". Visoki zvaničnici Savjeta EU, Evropske komisije, Evropskog parlamenta i NATO-a gostima su, između ostalog, predočili raspoloženje i stavove tih institucija u vezi sa zapadnim Balkanom.

Iako ne postoje formalne prepreke da zvanična Podgorica aplikira za članstvo u EU, u Briselu smatraju da takav potez ne bi bio politički mudar jer je izvjesno da Crna Gora ne bi u dogledno vrijeme mogla dobiti status države kandidata. Prema mišljenju mnogih zvaničnika Unije, Crna Gora još nije počela ozbiljnije ispunjavati obaveze iz Sporazuma o stabilizaciji i

Nije pametno žuriti sa aplikacijom

pridruživanju, a već želi status kandidata.

Poruka je jasna: na putu ka EU se neće moći napredovati prečicama i preko noći. Formalno prihvatanje pravila po kojima funkcioniše Unija je potreban, ali ne i dovoljan uslov. Za EU neće biti dovoljno da Crna Gora i ostale države zapadnog Balkana samo formalno ispune uslove koji pred njima postavlja Unija.

Brisel, kako je podvučeno, više sebi neće dozvoliti da napravi grešku koju priznaje za slučaj Rumunije i Bugarske, već će svaka od potencijalnih država kandidata morati da pokaže da je suštinski sproveva reforme koje je EU postavila kao kriterijum za članstvo.

Pažnja Brisele, u ovom trenutku, skoncentrisana je na Srbiju i Makedoniju, države u kojima je proglašenje nezavisnosti Kosova

Veoma važno za zemlje zapadnog Balkana je da shvate da im se neće gledati kroz prste. EU neće sebi dozvoliti da ponovi greške iz ranijih proširenja

dovelo do političke nestabilnosti i ugrozilo napredak na putu evropskih integracija.

U tom svjetlu, Crna Gora trenutno nije u fokusu pažnje EU. Ona se percipira kao stabilno političko društvo koje polako ispunjava svoje obaveze u procesu pridruživanja.

To, ipak, ne znači da će Crnoj Gori biti lakše nego drugima. Stabilnost je plus, kako kažu zvaničnici Unije, ali ona ne znači ništa bez suštinske posvećenosti reformama društva.

Problem na koji crnogorske vlasti moraju obratiti pažnju, ako žele napredovati ka EU, su visok stepen korupcije koji prijeti da razori društvo i ugrozi funkcionisanje demokratije. Veliki problem je i nedostatak administra-

tivnih kapaciteta na čijoj bi izgradnji, ukazuju u Briselu, trebalo još intenzivnije raditi.

Jasno je da se administrativni kapaciteti teško izgrađuju u okru-

Pažnja Brisela u ovom trenutku skoncentrisana je na Srbiju i Makedoniju, države u kojima je proglašenje nezavisnosti Kosova dovelo do političke nestabilnosti i ugrozilo napredak na putu evropskih integracija

ženju u kojem cvjeta korupcija i u kojem je kadrovska politika podređena stranačkoj politici. Stoga je depolitizacija sistema, istakli su naši domaćini, osnova za brži napredak Crne Gore ka EU.

EU će nastaviti da pomaže Crnoj Gori da riješi problem slabih administrativnih kapaciteta kroz razne programe pomoći, ali je na državi da se pobrine da one

Iako ne postoje formalne prepreke da zvanična Podgorica aplicira za članstvo u EU, u Briselu smatraju da takav potez ne bi bio politički mudar jer je izvjesno da Crna Gora ne bi u dogledno vrijeme mogla dobiti status države kandidata. Prema mišljenju mnogih zvaničnika Unije, Crna Gora još nije počela ozbiljnije ispunjavati obaveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a već želi status kandidata

kapacitete koje već ima pravilno koristi.

Problem neiskorišćenosti kapaciteta ogleda se i u nedovoljno razvijenom partnerstvu Vlade i

Pažnja Brisela u ovom trenutku skoncentrisana je na Srbiju i Makedoniju, države u kojima je proglašenje nezavisnosti Kosova dovelo do političke nestabilnosti i ugrozilo napredak na putu evropskih integracija

civilnog sektora. Civilni sektor je važan resurs koji Crna Gora ima, ali u sjedištu EU ocjenjuju da njegovi doprinosi nemaju prolaz u političke procese kroz koje crnogorsko društvo prolazi. EU upozorava da proces evropskih integracija i ukupnih demokratskih reformi može biti ugrožen ako je proces odlučivanja o važnim pravcima razvoja društva monopol vlasti. U tom pravcu, dalja podrška civilnom društvu biće među prioritetima pomoći Crnoj Gori.

Uticak je da će monitoring napretka ka EU za zemlje zapadnog Balkana biti mnogo strožiji nego što je to bio slučaj tokom ranijih proširenja.

Podrška daljem proširenju EU u zemljama članicama još uvijek je na skromnom nivou i mnogi su skloni da tvrde kako se zamor od proširenje nije smanjio ni nakon usvajanja Lisabonskog ugovora.

Ova je činjenica, istakli su zvaničnici EU, veoma važna za zemlje zapadnog Balkana koje moraju shvatiti da im se neće gledati kroz prste.

Ono što gotovo svi zvaničnici EU ponavljaju jeste stav da EU neće sebi dozvoliti da ponovi greške iz ranijih proširenja. Dakle u EU idu samo oni koji to zasluže iskazanom zrelošću u ispunjavanju kriterijuma za članstvo jer jedino na taj način Unija može opravdati odluku o prijemu neke zemlje pred svojom javnošću.

Autor je koordinator programa u Centru za građansko obrazovanje

KROZ REGIONALNU SARADNJU DO UNIJE

Brisel stavlja akcenat na regionalnu saradnju zemalja zapadnog Balkana koja je, prema mišljenju tamošnje administracije, najzdravija osnova razvoja i napretka ovih zemalja na njihovom evropskom putu.

No, čini se da zemlje zapadnog Balkana nijesu dovoljno svjesne prednosti regionalne saradnje, a politička volja da se saradnja intenzivira je u suštini veoma mala.

Brisel će nastaviti da insistira na pitanju regionalne saradnje, ali će njen uspjeh zavisiti od toga hoće li države zapadnog Balkana konačno uvidjeti ono što je EU odavno jasno – da su razvoj i stabilnost regiona neminovno uslovjeni saradnjom država.

Crna Gora nije izuzetak od ostalih zemalja zapadnog Balkana kad je u pitanju potreba jačanja regionalne saradnje, naročito po pitanju suočavanja sa prošlošću. Njena saradnja sa Haškim tribunalom u poslednjem Izještaju o napretku ocijenjena je kao uspešna, te da predstavlja snažan doprinos ozdravljenju odnosa u regionu, iako postoje momenti iz istorije odnosa sa susjednim državama koje bi Crna Gora trebala rasvijetliti. Ti su momenti naročito vezani za istoriju njenih odnosa sa BiH i Hrvatskom.

ANDREJ NOSOV, PREDSEDNIK REGIONALNE ORGANIZACIJE INICIJATIVA MLADIH ZA LJUDSKA PRAVA

Evropska budućnost regiona je neizvjesna bez stabilne Srbije

Od 12. maja ne treba očekivati više od još jednog sporog dana na evropskom putu Srbije, čak i da pobijedi najjača demokratska opcija, ocijenio je **Andrej Nosov**, osnivač i predsjednik regionalne organizacije Inicijativa mladih za ljudska prava (YIHR).

Govoreći o uticaju rezultata parlamentarnih izbora u Srbiji na evropsku perspektivu te države i regiona, Nosov je ocijenio da pobjeda radikala "svakako, nosi udaljavanje" Srbije od Evrope, te da bi "eventualno pripajanje narodnjačke koalicije vođene aktuelnim premijerom dr **Vojislavom Koštunicom**, iz sadašnje perspektive, prirodnom partneru – Srpskoj radikalnoj stranci, dodatno komplikovalo evropski put Srbije".

"Otvoreno je pitanje da li ima evropskih integracija čitavog regiona bez demokratske i otvorene Srbije. Izvjesno je da unutrašnja konsolidacija Srbije ima efekat i na region, jer su pitanja susjednog Kosova, ranjive BiH i statusa

Andrej Nosov

faktora stabilnosti, što je Koštunica dobio kao glavnu titulu i razlog velike evropske podrške. Prije njega, isti status od Evrope dobio je i **Slobodan Milošević**

Od 12. maja ne treba očekivati više od još jednog sporog dana na evropskom putu Srbije, čak i da pobijedi najjača demokratska opcija

manjeg entiteta Republike Srpske, važna politička pitanja koja političari u Srbiji koriste za dobijanje jeftinjih političkih poena. To što su napredni tehnički pregovarači Srbije sa EU, duplo brži od političkih mozgova Srbije, samo ukazuje na činjenicu da politička elita, nakon ubistva premijera **Dindića**, ne prepoznaće značaj koji bi Srbija mogla imati u evropskoj integraciji čitavog regiona", rekao je Nosov za Evropski puls.

On je podsjetio i da su svi zvanici EU, uključujući i komesara **Olli Rehna**, više puta ponavljali kako Srbija ima odličan kapacitet za evropeizaciju, ali joj nedostaje iskrena politička volja da se evropske reforme zaista sprovedu.

"Otvoreno je pitanje, takođe, i da li neko ko je pozivao na paljenje evropskih i američkih diplomatskih predstavnštava, linčovanje unutrašnjih neprijatelja i podgrijavao mržnju prema Albancima, može da se vrati u poziciju

1995. godine, nakon potpisivanja Mirovnog sporazuma u Dejtonu. Srbija je četiri godine vođena od strane premijera koji ima vrlo malu podršku građana, ali važan koalicioni kapacitet

Unutrašnja konsolidacija Srbije ima efekat i na region, jer Kosovo, ranjiva BiH i status republike Srpske, predstavljaju važna pitanja koja političari u Srbiji koriste za dobijanje jeftinjih poena

za formiranje "stabilne" vlade u Srbiji", ocijenio je Nosov.

Po njemu, politika ove opcije prema regionu je jasna – region je važan koliko je nekada za Koštunicu bio Hag – deveta rupa na svirali.

"Naravno da u ovoj opciji postoje oni koji misle drugačije, ali se njihov eventualno evropski glas gotovo i ne čuje", doda je Nosov.

Sve u svemu, zaključuje predsjednik YIHR, trenutno imamo dva scenarija političke scene Srbije nakon 11. maja.

"Scenario jedan – koalicija oko DS u saradnji sa Liberalno-demokratskom partijom i partijama nacionalnih manjina, formira evropsku vladu, koja neće imati dugo trajanje, ali će povratiti i ojačati evropsku perspektivu Srbije. Ono što bi ovaku vladu činilo nestabilnom je insistiranje DS na Kosovu kao neotuđivom dijelu Srbije, što svakako nije evropska politika koja se od demokratske Srbije očekuje", naveo je Nosov.

Da to nije evropska politika, kako je kazao, pokazuje činjenica da čak i one zemlje koje nijesu priznale nezavisno Kosovo imaju problem sa ucjenama od srpske strane, o nekakvoj specijalnoj politici koju bi EU trebalo da ima za bolešljivu demokratiju i slab kapacitet same DS.

Ipak, ovakva vlast, ocjenjuje Nosov, je najpozitivnije i najevropskije što Srbija trenutno može dobiti, s obzirom na povratak kosovske mitomanije u dnevnapolički diskurs.

"Scenario dva – prirodni partneri DSS i SRS formiraju vlast koja insistira na već milijardu puta ponovljenoj brzalici "Kosovo je Srbija". O činjenici da je Rusija pokazala dodatni interes za gasno-naftnu mrežu i želji srpskih vlasti da podrede nacionalnu infrastrukturu ispunjavanju želja ruskih tajkuna ne treba razgovarati. To je sastavni dio pro-

grama te potencijalne vlade", smatra predsjednik YIHR.

Postoji, doda je Nosov, i treći scenario, a to je da DS, DSS i SPS formiraju vlast, ali bi ona samo potvrdila tajkunske namjere da vladaju Srbijom i dodatno srozala, najviše DS.

"Ostaje pitanje da li ljudi krvavih ruku mogu graditi evropski put, na što bi zbog stabilnosti neke evropske diplome možda i pristale", zaključio je Nosov.

N.R.

Merkel i Blair na vrhu liste

Anketa koju je sproveo Harris Interactive ukazuje da većina građana Europe smatra da je njemačka kancelarka **Angela Merkel** najuticajniji lider u Evropi, dok je **Tony Blair** trenutno najpopularniji na listi potencijalnih kandidata za dužnost predsjednika EU.

Većina Francuza (68%), Španaca (57%) i Njemaca (57%) smatraju da je Njemačka danas vodeća zemlja u Evropi. Istraživanje se bavilo širokim spektrom pitanja uključujući i ono ko ima najviše potencijala da bude predsjednik EU. Istraživanje je sprovedeno putem interneta na ukupnom uzorku od 6, 478 punoljetnih građana iz Francuske, Njemačke, Velike Britanije, Španije, Italije i SAD.

Upitani za mišljenje o pojedinačnim evropskim liderima, anketirani snažno podržavaju njemačku kancelarku Angelu Merkel koja vodi u anketama u evropskim zemljama. Najuticajnijim evropskim liderom smatra je 38% Francuza, 29% Njemaca, 30% Španaca, 27% Italijana i 18% Britanaca.

Nikolas Sarkozy dobio je podršku od 18% anketiranih u svojoj zemlji, 10% u Njemačkoj, 16% u Španiji, 13% u Italiji i 9% u Velikoj Britaniji.

Britanski premijer **Gordon Brown** ima skroman rezultat od 1% u Francuskoj, 3% u Njemačkoj, 7% u Španiji i 11% u Italiji.

Predsjednik Evropske komisije **Jose Manuel Barroso** je nauticajniji evropski lider po mišljenju 8% Francuza, 11% Bjemaca, 6% Španaca i 11% Italijana.

Jean Claude Juncker iz Luksemburga se smatra mogućim kandidatom za posao predsjednika, po ovim rangiranjima. Ipak, podršku mu je dalo samo 1% anketiranih u Francuskoj, 2% u Njemačkoj, 1% u Italiji, dok u Španiji i Velikoj Britaniji ima podršku manje od 1% anketiranih.

Na pitanje: „Ako biste danas glasali za predsjednika EU koga biste izabrali?“ većina anketiranih Evropljana je odgovorila da bi to bio bivši britanski premijer Tony Blair. On se smatra pravim izborom za mjesto predsjednika po mišljenju 8% Francuza i Španaca, 4% Njemaca, 13% Britanaca i Italijana i 15% Amerikanaca.

Pojavljuju se i imena dva istočno-evropljanina: **Vaclav Havel**, bivši češki predsjednik i **Bronislav Geremek**, poljski političar, ali je ta podrška vrlo skromna.

Po odredbama Lisabonskog ugovora, koji su evropski lideri usvojili u decembru prošle godine nakon neuspjeha Ustava EU, šefovi država i vlada biraju predsjednika savjeta EU na mandat od dvije i po godine sa mogućnošću reizbora. Lisabonski ugovor koji bi trebalo da bude ratifikovan do 1. januara 2009. godine takođe predviđa zadržavanje predsjedavanja Evropskom komisijom.

Evropska komesarka za zdravlje, **Androulla Vassiliou**, nije željela da kaže novinarima godinu svog rođenja i izjavila da je "veoma neučitivo pitati za tako nešto".

Na insistiranje novinarke da kaže godine starosti, Vasiliju je nevoljno

Komesarka krije godine

odgovorila: "oko 65 godina", prenosi njemačka agencija DPA.

O njenim godinama nijesu htjeli da razgovaraju ni zapošljeni u Evropskoj komisiji zaduženi za novinare.

"Ukoliko insistirate na tom pitanju, predlažem vam da pogledate na internetuovom pretraživaču Google i to nađete sami", rekla je portparolka Evropske komisije **Nina Papadulaki**.

Prema informacijama do kojih je došla njemačka agencija, Vasiliju je rođena krajem novembra 1943. godine.

Dinci plaćaju najskuplju struju

Najskuplju struju u EU plaćaju domaćinstva u Danskoj – 24,47 eura za 100 kilovat-časova, a najjeftiniju u Bugarskoj – svega 6,80 eura, proizlazi iz saopštenja Eurostata.

Poslije Danske, najskuplja je struja za domaćinstva u Italiji (23,39 eura), Holandiji (21,80 eura) i Njemačkoj (19,49 eura). Najjeftinija je, poslije Bugarske, u Grčkoj, gdje domaćinstva za 100 KWH moraju platiti 7,30 eura.

Ispod 10 eura je cijena još i u tri baltičke republike (Litvanija, Estonija i Letonija, između 7 i 8 eura), u Hrvatskoj, koja je u ovaj statistički pregled uključena kao zemlja kandidat (9,23) i na Malti (9,34).

U ostalim novim članicama EU cijene su niže od prosjeka EU i iznose između 10 i 14 eura, a štrči samo Slovačka s cijenom od 16,02 eura. U njima, međutim, cijene brže rastu nego u "staroj EU" tako da će vremenom doći do njihovog poravnjaja, a najbrže su prošle godine porasle u Mađarskoj – 36,5%.

Uticaj na cijene imaju i porezi koji su, uglavnom, osjetno veći u starih članicama EU. U najskupljoj Danskoj porez čini čak 57% cijene za električnu energiju.

Bez viza za SAD?

Ministri pravde i unutrašnjih poslova država članica EU zatražili su prije nekoliko dana od Evropske komisije da sa SAD dogovori uslove za ukidanje američkih viza za sve državljanе EU.

Američki kongres u avgustu prošle godine donio je zakon kojim se, u okviru reforme viznog režima, traže dopunske informacije o putnicima koji putuju za Ameriku. Vašington traži pristup podacima o putnicima, kao i bankama podataka koje koriste članice Schengena.

SAD trenutno traže vize za građane Grčke kao i za državljanje jedanaest od dvanaest zemalja koje su prije četiri godine ušle u EU.

ŠTO PIŠE U NACRTU NACIONALNOG PROGRAMA INTEGRACIJA (NPI) CRNE GORE
U EU 2008. – 2012. GODINA

Plan za detaljno spremanje svoje kuće

Vlada je 10. aprila 2008. godine utvrdila Nacrt nacionalnog programa integracija (NPI) Crne Gore u Evropsku uniju koji predstavlja detaljan plan aktivnosti koje planira da preuzme kako bi Crna Gora do kraja 2012. godine bila "unutrašnje" spremna da preuzme obaveze koje proizilaze iz članstva u EU.

Na 555 strana Nacrta NPI navedeni su planovi za harmonizaciju i primjenu crnogorskog prava sa pravom EU. Dokument je podijeljen u 6 poglavlja: politički kriterijumi, ekonomski kriterijumi, sposobnost preuzimanja obaveza iz članstva u EU, administrativni i pravosudni kapaciteti za primjenu *acquis-a*, nacionalna verzija *acquis-a* i finansijska procjena primjene NPI.

Vlada se odlučila da zadatke podijeli na kratkoročne, za period do kraja 2009. godine, i srednjoročne koji obuhvataju period od 2010. do kraja 2012. godine.

U pravosudu je planirano je da se do kraja ove godine doneše Zakonik o krivičnom postupku koji će propisati da istragama rukovode državni tužioci, umjesto istražnih sudija, kako je to bilo

EKONOMSKI INDIKATORI 2007–2010				
Godina	2007	2008	2009	2010
BDP u tekucim cijenama, mil €	2.449,7	2. 528,7	2. 768,9	3. 004,3
Inflacija, %	8	4,0	3,5	3,0
Stopa nezaposlenosti, %	11,9	10,8	9,8	8,8
Izvoz roba i usluga, mil. €	1.240,0	1390,37	1547,69	1767,62
Uvoz roba i usluga mil. €	2.057,1	2.231,7	2.402,9	2. 549,0
Bilans razmjene roba i usluga, mil €	-817,1	-841,2	-855,2	-781,4
Spoljni dug, mil €	504	504	521	513
Direktne strane investicije, mil €	785,20	793,79	795,70	718,89

do sada.

"U skladu sa međunarodnim instrumentima, novina ovog Zakonika biće i detaljnije ureden postupak oduzimanja imovinske koristi stecene izvršenjem krivičnih djela", navodi se u NPI. Primjena ovog Zakonika, prema navodima iz dokumenta, trebala bi da počne sljedeće godine.

Do kraja godine planirane su i izmijene Zakona o izvršnom postupku jer se "na godišnjem nivou iz izvještaja o radu sudova vidi da veliki broj izvršnih pred-

meta ostaje neriješen". U pogledu reforme prekršajnog sistema donijeće se i Zakon o prekršajima 2009. godine, kojim će na nov način biti organizovani organi za vođenje prekršajnog postupka u cilju povećanja njihove efikasnosti.

"Sagledaće se način vođenja sudskih i tužilačkih statistika i naći odgovarajući model vodenja statističkih izvještaja o radu... kako bi mogli poslužiti kvalitativnom i kvantitativnom praćenju rada pravosudnih organa" navodi se u NPI.

Kada je riječ o borbi protiv korupcije planirano je da se do kraja 2009. godine doneše Zakon o sprječavanju sukoba interesa u vršenju javnih funkcija i Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju.

Vlada u periodu od 2010. – 2012. godine planira izmjene svih antikorupcijskih i ostalih zakona koji su povezani sa borbot protiv korupcije i organizovanog kriminala u skladu sa evropskim standardima, kao i njihovu punu primjenu, te "intenzivnije uključivanje civilnog društva i medija u zajedničke antikorupcijske aktivnosti i jačanje svijesti o značaju borbe protiv korupcije".

U Nacrta NPI malo pažnje je je posvećeno mjerama za sprječavanje pranja novca, iako je Evropska komisija u posljednjem izvještaju o napretku Crne Gore akcentirala to pitanje. Navodi se da su srednjoročni prioriteti "u skladu sa

SIGURNIJI LFTOVI I SKUPLJE CIGARE

U Nacrta NPI tretirana su i pitanja na čiji smo značaj u svakodnevnom životu skoro i zaboravili, a jedan od primjera je sigurnost liftova. Predviđeno je da Ministarstvo za ekonomski razvoj donosi normative za liftove i nadzire njihovo sprovođenje, dok Institut za standardizaciju daje osnovu za izradu tehničkih propisa.

Uvođenje evropskih normi, sa druge strane, pogodiće pušače jer je predviđeno postupno povećanje njihovih cijena.

"U 2008. godini pristupiće se izmjeni Zakona o akcizama, a posebno u dijelu koji se odnosi na povećanje visine akcizne obaveze na cigarete kako bi se izvršilo djelimično usaglašavanje sa direktivama EU 95/59/EC, 92/80 EEC, 92/79/EEC. U 2010. godini slijedi izmjena Zakona o akcizama vezano za uskladivanje visine akcize za cigarete, zatim dodatno uskladivanje sa direktivama EU 95/59/EC, 92/80 EEC, 92/79/EEC...", navodi se Nacrta NPI.

preporukama iz Evropskog partnerstva" nastavljanje stručnog usavršavanja zapošljenih, nastavak saradnje sa relevantnim međunarodnim institucijama, itd.

Dalje, planirano je da se u službama koje se bore protiv pranja novca do kraja 2012. godine angažuje 32 zapošljenih, sa godišnjim budžetom od oko 710 hiljada eura.

Uz ocjenu da se proces privatizacije u Crnoj Gori može smatrati jednim od uspješnijih u regionu, autori ekonomskog dijela navode da je do sada više od 85% državnog kapitala privatizovano.

"Ukupan udio državne imovine u većim kompanijama, čija se djelimična ili potpuna privatizacija planira u sljedećih nekoliko godina (Elektroprivreda, Željeznice, Jadransko brodogradilište, Plantaže, Luka Bar, Duvanski kombinat Podgorica, Institut Dr Simo Milošević, HTP Budvanska rivijera, HTP Ulcinjska rivijera) iznosi 1.078 miliona € ili 64% njihove ukupne nominalne vrijednosti", navodi se u Nacrtu NPI.

U Vladi očekuju da će priliv direktnih stranih investicija (SDI) ostati glavni izvor za balansiranje deficit-a tekućih računa i da će biti jedan od najznačajnijih instrumenata za postizanje održivog porasta BDP i porasta izvoza.

foto VIESTI

"Izgledi da će Crna Gora privući značajan obim SDI zavise od percepcije stranih investitora o potencijalima za investicije i uslovima koji postoje u zemlji", ocjenjuje se u Nacrtu NPI i navodi da će se Vlada, u namjeri da poveća privlačnost Crne Gore za strane investitore, fokusirati na promovisanje održivog ekonomskog razvoja, odgovornu fiskalnu politiku i stvaranje povoljnog okruženja za investicije, razvoj finansijskog tržišta, jačanje bankarskog sektora i drugih finansijskih posrednika, usklajivanje propisa u vezi sa radnim

odnosima sa standardima EU, reforme u obrazovanju da bi se zadovoljile potrebe prioritetnih sektora ekonomije... U dokumentu piše da u Crnoj Gori ima ukupno 782 magistra i 657 doktora nauka.

Ocjenuje se da je glavni problem u energetskom sektoru Crne Gore izrazito visoka uvozna zavisnost, te da se godišnja potrošnja povećava prosječnom stopom od 5,5%.

"Deficit električne energije će se povećavati i u narednim godinama, sve dok se ne izgradi bar jedan novi veliki domaći izvor električne energije", navodi se u Nacrtu NPI.

Vlada je u Nacrtu NPI navela da je inflacija prošle godine iznosila 8%, te da je cijena struje porasla za 30%, iako su državni zvaničnici prije nekoliko mjeseci saopštavali da su ti procenti dva puta manji.

Iako je u Nacrtu NPI ocijenjeno da Monstat daje objektivne statističke podake, planirano je usklajivanje metodologija obračuna sa evropskim standardima za veliki broj stavki. U ovom dokumentu navedeni su i podaci o planiranom povećanju broja zapošljenih u pojedinim institucijama. Tako će se u Monstatu broj zapošljenih u sljedećih pet godina povećati sa 163 na 217.

U tekućoj godini predviđeno je donošenje Zakona o medijskoj koncentraciji štampanih medija, dok su kao srednjoročni plan predviđene izmjene Zakona o javnim radio-difuznim servisima.

V. ŽUGIĆ

OTVARA SE PREKO 20 NOVIH INSTITUCIJA

Do kraja 2012. godine, u skladu sa zahtjevima za primjenom evropskog zakonodavstva, planira se otvaranje preko 20 novih institucija, kao što su Agencija za zaštitu na radu, Agencija za konkureniju, Fitosanitarna uprava, EUROPOL, Agencija za zaštitu životne sredine,...

U ovim institucijama planira se zapošljavanje 550 službenika. U Nacrtu NPI navodi se da sada u državnim institucijama, uključujući pravosuđe, prosvjetu i zdravstvo, radi oko 40 hiljada službenika.

"Procjena je da će do 2012. godine na poslovima povezanim sa evropskim integracijama u širem smislu raditi do 10% zapošljenih više nego u 2007. godini. U odnosu na sredstva koja su za 2008. godinu opredijeljena za evropske integracije u širem smislu, procjenjuje se da će se do 2012. godine ta sredstva povećati do 12%", predviđaju autori Nacrtu NPI.

Dodaje se da uporedna iskustva pokazuju da je za pokriće administrativnih troškova i povezanih ulaganja za dinamiziranje procesa evropskih integracija u prepristupnoj fazi potrebno 2 do 4% BDP, što je 50 do 100 miliona eura za Crnu Goru.

Samo za prevodenje *acquis communautaire*-a, po procjenama stručnjaka EU, potrebno je obezbijediti oko 10 miliona eura.

Piše: Robert Markić

Pripadam generaciji koja je rođena sredinom decenije u kojoj se srušio društveni sistem u kojem su naši roditelji odrasli i živjeli u, kako oni kažu, blagostanju i sa mnogo boljim životnim standardom nego mi danas, dvadesetak godina kasnije.

Djetinjstvo i odrastanje proteklo nam je u sjenci "velikih istorijskih događaja". Počelo je sa padom komunizma, nestajanjem SFRJ, čuvenim "ratom za mir", embargom, prvom i drugom tranzicijom i transformacijom, ekonomskim i socijalnim reformama, stvaranjem i raspadom jedne vještačke državne tvorevine kao što je bila Državna zajednica Srbija i Crna Gora, bor-

Da bi ušli u EU moramo se oslobođiti tradicionalističkih institucija, shvatanja i ponašanja. Moramo raskinuti sa ukorijenjenim stereotipima vezanim za funkcionisanje jednog društva. Mora se promijeniti svijest građana, a ta promjena je odgovoran odnos prema okruženju, kao i prema pojedincima koji su drugačiji od nas

bom za stvaranjem nezavisne Crne Gore – sve na uštrb ionako niskih životnih standarda, gurajući građanska prava i slobodu u drugi plan u ime bolje budućnosti.

Moram da priznam da se za prvi i posljednji istorijski događaj vrijedjelo žrtvovati. Prvim smo se

Zašto želim da budem građanin Evrope?

otarasili jednog neodrživog, ne-demokratskog i totalitarnog sistema koji je potpuno gušio slobodu, kreativnost i individualna prava, a posljednji jer nam je omogućio da imamo svoje dvorište, svoju sudbinu u sopstvenim rukama, da ne moramo da imamo uvijek krivca izvan našeg dvorišta koji je kriv za sve loše što nam se dešava u kući i što smo , koliko – toliko, izbjegli probleme i posljedice koje su plod loših politika koje su se u regionu sprovodile.

Nekako smo uvijek bili skloniji da se bavimo velikim, istorijskim temama, zanemarujući one svakodnevne, životne probleme koji su za

Želim da budem građanin EU zato što ona "smanjuje manevarske prostor za gluposti političara"

građane mnogo važniji, kao što su kako sklopiti kraj s krajem, kako svojim građanima omogućiti pristojan život, kako smanjiti nezapošljenost, suzbiti korupciju ... U EU ti svakodnevni životni problemi jesu velike i važne teme!

Građani EU se okupe i iskažu protest kada im nešto ne odgovara,

posebno kada se to tiče njihovog džepa. I na kraju, uglavnom, dobiju ono što su tražili jer političari i jesu tamo zbog građana. Oni su ih izabrali da zastupaju njihove interese, a ne svoje lične. U suprotnom slijedi kazna: smjena.

Kod nas to i nije baš tako. Kao

primjer, istakao bih slučaj sa enormnim poskupljenjem struje (sa trendom nastavka) koje je prošlo skoro bez ikakvog iskazanog građanskog nezadovoljstva. To u EU ne može tek tako da prođe i upravo zato želim da budem građanin EU.

Želim da budem građanin EU zato što se tamo privrženost, pripadnost i poštovanje svoje države, odnosno preciznije rečeno patriotizam (pojam koji ne volim da koristim jer je, po mom mišljenju, iskomprimitovan i ima negativan prizvuk) ne iskazuje pripadnošću nekoj partiji, već urednim plaćanjem poreza (onoga od čega svaka država funkcioniše) i poštovanjem Ustava i

Želim da budem građanin EU zato što ona "smanjuje manevarske prostor za gluposti političara"

zakona te države.

Ukoliko se pitamo da li ima, ili još bolje, ako se borimo protiv korupcije, monopolja i organizovanog kriminala, tih endemske bolesti naše tranzicija koje prijete da postanu hronične, da to ne znači da smo državni neprijatelji. Ukoliko imamo svoje mišljenje, koje na osnovu evropskih, modernih, pravnih kriterijuma nikoga ne vrijeda, da možemo isto slobodno i bez straha iskazati. Da to ne znači da smo nečiji partijski činovnici, već da smo samo svjesni i odgovorni pojedinci, građani.

Želim da budem građanin EU zato što ona, kako kaže profesor **Mojmir Mrak** "smanjuje manevarske prostor za gluposti političara". Tamo su donosioci odluka pod direktnom prizmom organa EU i time je svaki vid neodgovornosti smanjen

na razumnu mjeru.

Da bi ušli u EU moramo se osloboditi tradicionalističkih institucija, shvatanja i ponašanja. Moramo raskinuti sa ukorijenjenim stereotipima vezanim za funkcionisanje jednog društva. Mora se promijeniti svijest građana, a ta promjena je odgovoran odnos prema okruženju, kao i prema pojedincima koji su drugaćiji od nas. Crna Gora je raznolika u okruženju, ali i u sebi. U samoj Crnoj Gori, ali i njenim susjednim zemljama žive Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Hrvati, Romi i drugi. Ova promjena je veoma teška, ali neminovna. Jer, kako ćemo živjeti sa Englezima ili Letoncima, koji su toliko daleko od nas, ako ne možemo da živimo sa Albancima ili Bošnjacima koji su nam, u svakom smislu, komšije!? Zato nas EU uči (uslovjava) na saradnju i poboljšanje odnosa među susjedima na Balkanu.

Preduslov je sopstveno oslobođanje od opterećujuće prošlosti, istorije i mitova koje treba da izbacimo iz svakodnevnog života i smjestimo u muzeje, a da se okrenemo budućnosti. Dosta smo pokušavali da pravimo istoriju – hajde da gradimo budućnost!

Želim da budem građanin EU

jer tamo nema administrativnih granica. Ljudi slobodno putuju, planiraju svoje odmore i putovanja bez straha od toga da li će dobiti vizu. Posebno se nama, mladim ljudima, otvaraju velike mogućnosti. Moći ćemo da putujemo, radimo ili studiramo bilo gdje po Evropi.

Suština samog procesa evropskih integracija nije puko dobijanje članstva u EU.

Osnovni cilj kojem težimo je usvajanje vrijednosti na kojima

Kako ćemo živjeti sa Englezima ili Letoncima, koji su toliko daleko od nas, ako ne možemo da živimo sa Albancima ili Bošnjacima koji su nam, u svakom smislu, komšije? Zato nas EU uči (uslovjava) na saradnju i poboljšanje odnosa među susjedima na Balkanu. Preduslov je sopstveno oslobođanje od opterećujuće prošlosti, istorije i mitova koje treba da izbacimo iz svakodnevnog života i smjestimo u muzeje, a da se okrenemo budućnosti. Dosta smo pokušavali da pravimo istoriju – hajde da gradimo budućnost

počiva savremeno evropsko društvo. To su sloboda, mir, stabilnost, demokratija, jednakost i poštovanje ljudskih i manjiskih prava. Zato mi težimo da postanemo dio ovog elitnog kluba razvijenih i civilizovanih zemalja. Baš tamo i vidim našu Crnu Goru. Ali, pred nama je sada zadatak ili kako kažu naši političari – evropski test, koji se ne može preko noći rješiti.

Ulazak u EU zavisiće i od

brzine reformi koje budemo sprovodili. A to neće biti lako, posebno sada kada se ova velika gomila potpisanih papira bude izvadila iz fioka i počela primjenjivati u stvarnosti. Mnogima ove promjene neće biti prijatne, jer će biti prisiljeni da mijenjaju svoje loše, balkanske, navike za svoje i opšte dobro.

Ilustracije radi, dobar primjer za to je koliko je nama vozačima teško pala obaveza paljenja svjetla po danu i vezivanja pojasa u toku vožnje. To je radi naše sigurnosti u saobraćaju, ali opet neko mora da nas prisiljava da više pazimo sebe i vodimo više računa o sebi. Neki su to prije, neki poslije prihvatali, naravno, ima onih koji to još nijesu prihvatali, ali će morati vremenom. Zato je ovo proces. Jer traje.

Mogu da zamislim što će se desiti sa pušačima kada naš, inače po evropskim standardima napisan Zakon o pušenju, počne da se primjenjuje kao u EU, a ne kao sada na "naš način"?! Jedva čekam... Izvinjavam se svim pušačima, ali oni meni ugrožavaju zdravlje!

Što je sa bacanjem smeća kroz prozor? I sa još mnogo, mnogo

sličnih ružnih i opasnijih navika sa kojima moramo raskrstiti.

Sve ove promjene, potpomođnute od strane EU kako u vidu nudjenja oprobanih standarda, ali i štapa i šargarepe, trebaju da dođu iznutra.

Autor je polaznik VI generacije Škole evropskih integracija i saradnik u Centru za razvoj nevladinih organizacija

**EVROPSKA KOMISIJA IZNALAZI NOVE NAČINE DA ZAOBIĐE JEZIČKE ZBRKE I
IZBORI SE SA RASTUĆIM TROŠKOVIMA PREVODILAČKIH SLUŽBI**

Glavobolje zbog jezika

Evropski komesar za višejezičnost **Leonard Orban** početkom aprila primio je peticiju u kojoj se traži da njemački jezik zadrži "ravno-pravnost" sa engleskim i francuskim, kao "zvaničnim jezicima" u EU.

U peticiji, koju su potpisali 50 poslanika/ca Evropskog parlamenta (EP) i 18 predstavnika evropskih regija, između ostalog, zahtijeva se da "svi dokumenti, Internet stranice i publikacije institucija EU budu i na njemačkom". Takođe, traži se da se pri zapošljavanju osoblja u institucijama EU više pažnje pokloni jezičkoj različitosti i da se obezbijede neophodna sredstva kako bi se promovisala upotreba njemačkog jezika koji se, osim u Njemačkoj, govori još i u Belgiji, Rumuniji i Italiji.

Evropska komisija (EK) je pozdravila inicijativu kao pokušaj da se "promoviše višejezičnost u EU", naglasivši "privilegovan položaj" njemačkog kao jednog od tri zvanična jezika ovog izvršnog organa. U isto vrijeme, portparol Komesarjata za višejezičnost **Pietro Petrucci** istakao je da je inicijativa upućena svim institucijama EU, a ne samo EK, gdje je njemački već "ravnopravan sa drugim jezicima". Komisija "ne vidi razlog da preduzme posebne korake u tom pravcu", objasnio je Petrucci u odgovoru na peticiju.

Problemi oko jezika će tek doći na dnevni red primjenom Lisabonskog ugovora koji predviđa značajniju ulogu nacionalnih parlamenta u donošenju odluka na

evropskom nivou. Njemci već pokazuju entuzijazam. U izjavi za on line izdanje *EurActiv* **Martin Kotthaus**, portparol stalne misije Njemačke u EU, izrazio je podršku inicijativi ističući da je njemački "najrasprostranjeniji maternji jezik u EU".

Osnova buduće "strategije višejezičnosti" koju će EK i zvanično predstaviti u septembru je kako podstaći sve evropske građane da nauče barem dva strana jezika

"Zato je neophodno posvetiti mu dovoljno pažnje u institucijama EU, jer EU može napredovati samo ako omogući građanima da učestvuju u njenom radu", dodao je Kotthaus.

Ministarstvo inostranih poslova Njemačke takođe je izrazilo zadovoljstvo zbog inicijative, naglasivši da je Njemačka uvijek podržavala

koncept višejezičnosti u EU.

Poslanik EP **Michael Gahler**, član delegacije koja je dostavila peticiju, ne misli, međutim, da će sve ići tako glatko.

"Sve zavisi od stava država članica. Biće teško izboriti se sa nekim interesima koji su već pu-

stili korijena unutar Komisije", rekao je on.

U međuvremenu, EK iznalazi nove načine da zaobiđe jezičke zbrke i izbori se sa rastućim troškovima prevodilačkih službi. Osnova buduće "strategije višejezičnosti" koju će EK i zvanično predstaviti u septembru je kako podstaći sve evropske

Statistike pokazuju da u većini slučajeva Evropljani uče strane jezike iz profesionalnih razloga. Evropska komisija pokušava da proširi svoj projekat posebno na odrasle i starije osobe koje nisu dio formalnih obrazovnih programa. Poslovni svijet je, međutim, skeptičan. Predsjednik Biznis foruma Etienne Davignon, upozorava da je višejezičnost dobra stvar, ali da je činjenica da se poslovi najbolje obavljaju kada svi govore isti jezik

građane da nauče barem dva strana jezika. U tom cilju je sazvana i Ministarska konferencija o jezicima na kojoj su identifikovane ključne oblasti na nacionalnom i EU nivou gdje je moguće razviti odgovarajuće programe u narednih tri do pet godina. Očekuje se da će EK dostaviti Parlamentu sveobuhvatan prijedlog nove jezičke politike do kraja 2008. godine.

Trenutno, Komesarijat za višejezičnost troši 85% sredstava na prevodenje, dok se ostatak raspoređuje na administrativne potrebe službe i programe vezane za promociju višejezičnosti.

"To je cijena demokratije", kaže Petrucci, i prava svakog građanina EU da se izražava i bude saslušan

na sopstvenom jeziku.

Na konferenciji je Orban podržao prijedlog "dva strana jezika", ističući da je to i sjajan podsticaj da Evropljani upoznaju kulturu, istoriju i književnost svojih susjeda. Ministar obrazovanja Slovenije **Milan Zver** je, takođe, pozdravio projekat, nazvavši ga "projektom za budućnost".

Statistike pokazuju da u većini slučajeva Evropljani uče strane jezike iz profesionalnih razloga. Komisija pokušava da proširi svoj projekat posebno na odrasle i starije osobe koje nisu dio formalnih obrazovnih programa.

Poslovni svijet je, međutim, skeptičan. Predsjednik Biznis foruma **Etienne Davignon**, upozorava da je višejezičnost dobra stvar ali

da je činjenica da se poslovi najbolje obavljaju kada svi govore isti jezik.

"Engleski je jezik poslovnog svijeta i omogućava efikasnije sporazumijevanje i unutar EU i na međunarodnom planu", objašnjava Davignon, dodajući da je to "jezik kojim treba najprije ovladati".

Prema njegovim riječima, biznis će podržati evropsku jezičku politiku samo ako EK nađe načina da ova bude primjenjena "brzo i praktično".

U međuvremenu, svakodnevne jezičke probleme rješava ko kako umije. Na konferenciji o višejezičnosti jedini jezici u upotrebi bili su engleski, francuski, rumunski i slovenački, a nedostajalo je i prevodilaca.

Predstavnici EK su objasnili zburnjenim novinarima da jednostavno nije bilo vremena ni sredstava, a ni potrebe, da se za ovu priliku sazove sveevropska prevodička služba.

V. ŠČEPANOVIĆ
V. ŽUGIĆ

**VODIČ ZA RAZUMIJEVANJE POJMOVA I KOVANICA
KOJIMA NAJČEŠĆE BARATAJU SAMO ONI KOJI SE
PROFESIONALNO BAVE INTEGRACIJOM U EU**

U institucijama Evropske unije (EU) i u medijima koji se bave poslovima EU često se koriste tzv. "eurožargon" – riječi i izrazi koje samo oni razumiju. Eurožargon nerijetko može biti vrlo zbunjujući za širu javnost, pa je to i razlog da ga približimo onima koji još nijesu ovladali njime.

Founding fathers / Osnivači: U godinama poslije II svjetskog rata državnici poput Jean Monet-a i Roberta Schumana sanjali su o ujedinjenju evropskih građana, koji bi tako uživali dugotrajan mir i saradnju. U sljedećih 50 godina nastajala je Evropska unija, a njihov san postao jejava. Stoga tu dvojicu državnika nazivamo osnivačima EU.

Four freedoms / Četiri slobode: Jedno od najvećih dostignuća EU sigurno je stvaranje područja bez unutrašnjih granica u kojem se (1) ljudi, (2) dobra, (3) usluge i (4) kapital mogu slobodno kretati. Zajednički naziv za te slobode kretanja jeste "the four freedoms" ili "četiri slobode".

Free trade area / Područje slobodne trgovine: Kada grupa država odluci ukloniti prepreke međusobnoj trgovini poput uvoznih carina i kvota, stvara područje slobodne trgovine. Nekoliko je područja slobodne trgovine ustanovljeno širom svijeta, npr. Mercosur u Južnoj Americi, NAFTA u

Eurožargon

Sjevernoj Americi i EFTA u Evropi. EU je takođe područje slobodne trgovine, ali je i mnogo više od toga jer počiva na procesu ne samo ekonomskih nego i političkih integracija u kojem mnoge odluke države donose zajednički.

Harmonisation / Usklađivanje:

Pojam može označavati usaglašavanje tekstova nacionalnih zakona radi uklanjanja prepreka u nacionalnom zakonodavstvu koje ograničavaju slobode kretanja radnika, dobara, usluga i kapitala. Drugim riječima, usklađivanje podrazumijeva obavezu država članica da u nacionalnom zakonodavstvu propisu slične obaveze za svoje građane, kao i da u svim zemljama članicama bude propisana minimalna obaveza u svakom području u kojem EU ima zakonodavna ovlašćenja. Harmonizacija može označavati i koordinaciju nacionalnih tehničkih pravila kako bi proizvodi i usluge mogli biti plasirani na evropsko tržište. Suprotno raširenom mitu, usklađivanje ne znači besmislenu standardizaciju (npr. zakriviljenosti krasavaca ili boje mrkve). Obično je u pitanju tek međusobno priznavanje bezbjednosnih pravila država članica.

Intergovernmental / Međuvladino:

U doslovnom smislu riječ znači "među vladama". U EU se o nekim pitanjima, poput bezbjednosti i obrane, odlučuje isključivo međuvladinim ugovorima, tj. ugovorima sklopljenim između vlada zemalja EU članica. Takve se međuvladine odluke donose na ministarskim sastancima Savjeta EU ili na najvišem nivou sastanaka premijera ili predsjednika zemalja EU u Evropskom savjetu.

Intergovernmental Conference (IGC)

/ Međuvladina konferencija: Pojam označava konferenciju koja okuplja vlade zemalja članica EU radi izmjena Ugovora o EU. Međuvladina konferencija iz 2003. godine dovela je do potpisivanja Ustava 2004. godine.

**NEVLADINE ORGANIZACIJE
U EVROPSKOJ UNIJI**

EVROPSKO UDRUŽENJE PRUŽAOCΑ USLUGA OSOBAMA SA INVALIDITETOM

EASPD je neprofitna organizacija aktivna na polju zaštitnog prava osoba sa invaliditetom i afirmacije njihove pune uključenost u društveni život. Danas ova organizacija okuplja preko 8,000 udruženja koja pružaju podršku licima sa invaliditetom širom Evrope.

Glavni cilj EASPD-a je promocija jednakih mogućnosti za osobe sa invaliditetom kroz obezbjeđenje efektivnog i visoko kvalitetnog sistema socijalnih usluga.

Organizacija djeluje na ostvarivanju svojih ciljeva:

- uticanjem na institucije EU kroz tri stalna Komiteta (zapošljavanje, obrazovanje i proširenje) i Grupu za uticaj na politike EU. Ove grupe djeluju kao lobističke grupe za svako od navedenih polja. Cilj djelovanja ovih podgrupa organizacije je da se oblasti u kojima su osobe sa invaliditetom najranjivije (zapošljavanje, mentalno zdravlje, razbijanje predstava i stereotipa o osobama sa invaliditetom, otklanjanje arhitektonskih i tehničkih barijera za pristup osobama sa invaliditetom obrazovnim i drugim društvenim institucijama) problematizuju i predlože rješenja za unapređenje EU politika koje ih definišu.

- djelovanjem na polju inovacija i istraživanja usmjerenih na podizanje kvaliteta i dostupnosti socijalnih usluga licima sa invaliditetom i olakšavanju njihove inkluzije u društvene tokove.

- djelovanjem na polju informisanja u okviru kojeg organizacija nastoji da blagovremeno informiše sve zainteresovane strane o promjenama u politikama EU koje se tiču osoba sa invaliditetom i njihovih prava. U sklopu ovog segmenta djelovanja, organizacija nastoji da obezbjedi svim zainteresovanim pojedincima i organizacijama informacije o mogućnostima povezivanja i umrežavanja. Jednom godišnje EASPD organizuje seminare za pružaoce usluga licima sa invaliditetom i lokalne vlasti o dostupnim evropskim fondovima za aktivnosti i projekte iz oblasti podrške licima sa invaliditetom.

Detaljnije informacije o organizaciji možete pronaći na sajtu: www.easd.eu.

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Počela sa radom VII generacija Škole evropskih integracija

Početkom aprila, počela je sa radom VII generacija Škole evropskih integracija, koja je zajednički projekat Centra za građansko obrazovanje, Centra za razvoj nevladinih organizacija i Evropskog pokreta u Crnoj Gori, a koji podržava FOSI ROM. Od ukupno 198 prijavljenih kandidata i kandidatkinja, odabранo je 30 predstavnika NVO, Vlade, političkih partija, medija, Univerziteta i privrede. Ogoromo interesovanje za Školu pokazuje da je ovaj pionirski program obrazovanja u oblasti evropskih integracija svojim kvalitetom ostao i najcijenjeniji u crnogorskoj javnosti zainteresovanoj da pruži svoj dopri-

nos pridruživanju Crne Gore u EU.

Predavači su domaći i inozemni univerzitetski profesori, stručnjaci za specifična pitanja složenog procesa evropskih integracija, kao i predstavnici diplomatskog kora. Program je multidisciplinaran, pa će se polaznici kroz višemjesečni rad upoznavati sa razvojem i funkcionalanjem evropskih integrativnih procesa, savremenim položajem evropskih institucija, njihovim uticajem na naše društvo i perspektivama saradnje u ovoj oblasti.

Naredna generacija Škole evropskih integracija planirana je za jesen 2008.

Monitoring sporazuma o viznim olakšicama

CGO, u saradnji sa European Citizen Action Service (ECAS) iz Brisela i partnerskim NVO iz regiona (Srbija, Bosna i Hercegovina, Makedonija i Albanija), je započeo pripremne aktivnosti na realizaciji novog projekta pod nazivom "Monitoring sporazuma o viznim olaksicama". Cilj projekta je ocjenjivanje primjene aktuelnih sporazuma o viznim olaksicama, koji su

važan korak ka daljoj liberalizaciji viznih režima. Iako nijesu jedini uslov, način na koji ovi sporazumi budu primijenjeni u pojedinačnim zemljama imaće direktni uticaj na razvoj pregovora o slobodnim viznim režimima. Projekat će se realizovati kroz dvije faze koje podrazumijevaju uspostavljanje SOS telefona i sprovođenje opsežnog terenskog istraživanja.

Nova faza odnosa civilnog društva i Evropske komisije

U Briselu je 17. i 18. aprila organizovana konferencija "Razvoj civilnog društva u jugoistočnoj Evropi: gradeći Evropu zajedno" u organizaciji Generalnog direktorata za proširenje Evropske komisije.

Glavni ciljevi konferencije su bili da se organizacijama civilnog društva iz EU i zemalja koje su u različitim fazama pridružuju ponudi platforma za umrežavanje, razmjenu najboljih praksi, razvoj partnerstva i protok informacija među zainteresovanim stranama u civilnom društvu u vezi sa finan-

sijskom podrškom za razvoj civilnog društva u okviru Instrumenata za predpristupnu pomoć (IPA) i drugim EU programima.

Dogadjaj je okupio oko 450 učesnika, uključujući komesara za proširenje Olli Rehna, komesara za nauku i razvoj Janeza Potočnika, osnivača Instituta za otvoreno društvo George Sorosa, itd.

Na marginama konferencije crnogorska delegacija je imala poseban sastanak sa predstvincima Komisije koji se direktno bave Crnom Gorom, Vassilisom Maragosom i Anne de Ligne.

MLAD/A SI I ŽELIŠ DA...

- ◆ Naučiš kako funkcioniše jedna od najuspješnijih nevladinih organizacija u Crnoj Gori
 - ◆ Pomogneš nam svojim idejama i kreativnošću
 - ◆ Doživiš ljepotu volonterskog rada
 - ◆ Razviješ svoje samopouzdanje i svoje sposobnosti
 - ◆ Upoznaš nove prijatelje, nove zemlje, drugačije kulture
 - ◆ Naučiš što znači timski rad
- ◆ Pomogneš u projektima za dobro zajednice u kojoj živimo
- ◆ Stekneš iskustvo koje će ti sigurno pomoći pri odabiru budućeg zanimanja
...Ukratko rečeno radiš, učiš i družiš se!

Zvuči primamljivo, zar ne ?

Ako se slažeš, a imaš slobodnog vremena, motivacije za rad u nevladinoj organizaciji i želju da svoju energiju posvetiš društvenom aktivizmu, pozivamo te da nam se pridružiš i postaneš naš volonter/ka.

Prijave možete slati na info@cgo-cce.org

Većina za manjine

Mladi evropski federalisti (JEF) u saradnji sa Mladim evropskim Švajcarmacima (YES) organizovali su seminar 'Majorities for Minorities' u švajcarskom gradu Biel/Bienne, od 23. do 28. marta 2008.g. Glavni cilj seminara je bio podizanje svijesti o izazovima manjina kod učesnika. To je, ujedno, bila i prilika da mladi iz raznih evropskih zemalja razmijene iskustva i ujamno bolje razumiju složenost inkluzije manjina. Učesnici su se kroz ovaj program upoznali sa prednostima koje raznovrsnost nudi evropskom društvu, a kroz interaktivne radionice i sastanke saznali više o statusu manjina u švajcarskoj i drugim zemljama. U ime Mladih evropskih federalista Crne Gore seminaru je prisustvovao Vučić Ćetković, predsjednik ove sekcije u Crnoj Gori.

Mladi evropski federalisti (JEF) je nadnacionalni, politički pokret aktivan u većini Evropskih zemalja. To je autonomna omladinska organizacija koja se bavi pitanjima politike, ali nema političku profilaciju niti je dio bilo koje političke partije.

Regionalna saradnja

Evropski pokret u Crnoj Gori je nastavio sa realizacijom projekta "Upoznajmo Evropu – upoznajmo se međusobno", uz podršku BTD-a.

U okviru projekta, grupa političara, novinara i predstavnika civilnog sektora iz Albanije boravila je u stručnoj posjeti Crnoj Gori. Gosti iz Albanije razgovarali su sa zvaničnicima Vlade, predstavncima nevladinog sektora i medijima kako bi se upoznali sa političkim i društvenim sistemom u Crnoj Gori. Takođe su posjetili Cetinje, a poseban rezultat projekta biće i reportaža koja će biti emitovana na albanским televizijama.

Tokom posjete, zamjenik ministra za evropske integracije u Vladi Albanije Albert Gajo je ocijenio da kroz međusobne razgovore Crnogorci i Albanci puno uče jedni o drugima, kao i da nevladini sektor u Crnoj Gori puno radi na poboljšanju stanja u državi i boljim odnosima sa zemljama u okruženju.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

CHALLENGES TO DEMOCRATIC GOVERNANCE IN NEW DEMOCRACIES IN CEE AND THE BALKANS

Organized by Center for the Study of Imperfections in Democracy (DISC) at Central European University (www.ceu.hu/disc), Freedom House Europe (www.freedomhouse.hu), and Junior Chamber International (www.jci.cc).

Although in Central and Eastern Europe (CEE) and the Balkans transitions away from authoritarian rule began more than fifteen years ago, many of the recently (re)emerged regimes still face significant challenges regarding the consolidation and quality of democracy. The current problems that must be addressed related to democratic governance may (or may not) be different than the problems that were confronted in early transition and in different world regions. Therefore there is a need for a thorough and comparative assessment of the current state of democracy in these countries, which can form a basis for future policy decisions to improve the quality of democracy. By evaluating the state of democracy in the countries of CEE and the Balkans, this conference aims to generate theoretically-founded yardsticks for the evaluation and empirical evidence of the quality of democratic governance in the region that will be used for a future Democracy Forum.

The purpose of this conference is to generate a theoretical framework for a Democracy Forum to be held in 2009 with young leaders from the 23 countries in CEE and the Balkans, organized by the Junior Chamber International, Freedom House Europe, and the Center for the Study of Imperfections in Democracy (DISC) at Central European University. Significant findings from this conference will be published as an e-book that will form the academic basis for the Democracy Forum.

The body of fresh and targeted analysis

would serve as the starting point for the 2009 Democracy Forum, to be held in Budapest, Hungary. The forum's program would be comprised of both lectures and presentations as well as training modules on a variety of topics relevant to the demographic group partaking in the forum and their interest in engaging in the political life of their countries in a more effective way as agents of positive change.

The following countries are included: Albania, Armenia, Azerbaijan, Belarus, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Croatia, Czech Republic, Estonia, Georgia, Hungary, Latvia, Lithuania, Macedonia, Moldova, Montenegro, Poland, Romania, Russia, Serbia, Slovakia, Slovenia, and Ukraine.

To apply, please submit a 500 word paper proposal and 1-page CV by e-mail.

More information

Website:

<http://www.disc-ceu.org/events/october-conference/>

E-mail: disc@ceu.hu

SOUTH-EASTERN EUROPE AND THE EU – LEADERSHIP DEVELOPMENT PROGRAMME

In an effort to support the integration process in South-eastern Europe, the TRANSFUSE Association from Berlin and the College of Europe from Bruges are organising the third year a Leadership Development Programme for young people from South-eastern Europe, as well as broader Europe and the United States, who aspire to play an active role in the future of their countries.

The 2008/09 Programme will consist of the following activities:

Two-week Summer Academy in Germany (Berlin/Surrounding) –

30 August – 13 September 2008

The curriculum will include topics related to the European Union and the development of its relations with Southeast Europe as well as wider issues of international and economic relations. Practical training com-

ponents focussing on negotiations, project management and presentation skills will provide participants with essential leadership qualities.

Group Activities in Southeast Europe – between November 2008 and March 2009

The participants will work together in small groups to develop and implement a joint activity or an event in South-eastern Europe.

Five-day Seminar in Belgium (Brussels/Bruges) – April 2009

The Final Seminar offers visits to the EU institutions and NATO in Brussels and to the Campus of the College of Europe in Bruges. The Programme will be led by an Academic Dean, who will guide the participants through the different aspects of the Programme. The working language of the Programme is English. The participants are expected to be available during the overall period of the Programme (July 2008 – April 2009) and to attend each planned activity. Only 30 selected applicants (young professionals, 23–28 years old) will be invited to participate. Their participation in the Programme will be sponsored by the Robert Bosch Foundation and the King Baudouin Foundation.

Apply online: www.seeyoungleaders.org

Application deadline: 9 May 2008

For further info on the programme www.seeyoungleaders.org or write to LDP@coleurop.be

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578. Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,

Nedeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić;

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cg.yu

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo.cg.yu